

Fagbeskrivelser for Mellerup Friskole

Indholdsoversigt

Indledning	side 01
Dansk	side 02
Matematik	side 13
Engelsk	side 20
Tysk	side 22
Fysik/kemi	side 24
Natur/teknik	side 25
N/T mhb. biologi	side 28
Fortælling og emnefag	side 31
Historie	side 33
Geografi	side 37
Billedkunst	side 41
Idræt	side 42
Musik	side 46
Håndarbejde	side 47
Sløjd/krea	side 48
Hjemkundskab	side 49

Indledning

Skolens formålsparagraf og værdigrundlag angiver undervisningsplanens overordnede indholdsramme for arbejdet med elevernes alsidige personlige og faglige udvikling, hvor undervisningen skal sigte mod livet og udfolde sig med livet for øje samtidig med, at fantasien og følelsen er erkendelsesgrundlaget for fornuften.

Forudsætningen for, at barnets udvikling bliver så vellykket som muligt, er et nært, forpligtende og tillidsfuldt forældresamarbejde samt hensyntagen til og forståelse for det enkelte barns potentiale og udvikling.

DANSK

Formålet med undervisningen i dansk er at oplive, udvikle og fremme elevernes forståelse for sproget, som det væsentligste middel til at knytte os sammen i forskellige personlige, kulturelle, historiske og politisk/socialt fællesskaber. Sproget er en væsentlig udtryksform, når vi vil beskrive såvel den åndelige/poetiske som den materielle/historiske virkelighed i os og omkring os.

Undervisningen skal tale til elevernes lyst, fantasi og engagement, så de finder glæde ved at udtrykke sig sprogligt. Den skal give dem mod og evne til at formulere sig om deres liv, drømme og anelser i samtale og fortælling. Endvidere gennem lytten, læsning, iagttagelser og skriftlig formulering at give dem redskaber til analyse, kontakt og kommunikation samt forsøge at klargøre menneskelivets grundvilkår i et alsidigt og nuanceret sprogligt samspil med andre.

Undervisningen i dansk omfatter både fiktion og fakta, det fortryllende, det fantastiske, mystiske, mytiske, eventyrlige, det socialrealistiske og det faktuelle for dermed at klargøre for eleverne, hvor mangfoldigt og omfattende menneskelivet og verden er. Undervisningen skal gennem oplevelse og læsning af fortidens og vor egen tids litteratur styrke elevernes forståelse af sig selv som en del af en dansk og international sammenhæng. Danskundervisningen skal bygge på æstetisk, etisk og historisk forståelse. Derfor har undervisningen endvidere til formål at medvirke til elevernes personlighedsudvikling ved at pege på vekselvirkningen mellem sprog og virkelighed og mellem individ og fællesskab.

Eleverne skal arbejde med at

- **bruge sproget alsidigt og bevidst som kommunikationsmiddel.**
- **opnå skrive- og læseglæde bl.a. gennem spontanitet og kreativitet.**
- **øge deres kendskab, indlevelse og indsigt i litteratur.**
- **lære at forholde sig til både vor tids og andre perioders udtryksformer.**

I dansktimerne lægges hovedvægten på arbejdet med de elementære læse-, skrive- og stavefærdigheder, men arbejdet med danskfaget indgår i mange af skolens andre aktiviteter som f.eks. emneuger, fortælle- og emnetimer.

Fagets omfang:

- **Bh.-kl. - 1. – 2. kl. har 8 timer ugentligt, og 3. kl. har 7 lektioner, 4. – 8. kl. har 6 timer ugentligt**

Slutmål for dansk efter 7. – 8. kl.

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situationen
- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form
- bruge kropssprog, og stemme i en form, der passer til situationen
- bruge hjælpemidler til støtte for mundtlig fremstilling, f.eks. tavle og overheadprojektor
- lytte aktivt i samtale og være åbne og analytiske, når de vurderer deres egen og andres mundtlige fremstilling
- lytte til norsk og svensk med forståelse

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse
- bruge forskellige læsemåder, der er afpasset læseformål, genre og medie
- fastholde det væsentlige af det læste i mundtlig og skriftlig form
- forholde sig åbent og analytisk til tekster fra forskelligartede medier
- opnå og vise indsigt i forskelligartede teksters og teksttypers egenart og virkemidler
- forstå og bruge forskellige trykte og elektroniske kildetyper (tekster, billeder og lyd) målrettet og kritisk, herunder udvælge, bearbejde og sammenfatte det væsentlige i teksten i forhold til læseformål
- læse norske og svenske tekster med forståelse.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skrive forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situationen
- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form
- styre skriveprocessen fra ide til færdig tekst
- anvende og forholde sig til korrekt sprog, retstavning og tegnsætning i egne og andres tekster
- anvende layout så tekst og billeder understøtter kommunikationen
- skrive en læselig, personlig, rytmisk håndskrift med passende hastighed og skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik
- indgå i dialog om egne og andres skriftlige fremstillinger
- bruge informationsteknologi til at organisere, tydeliggøre og præsentere information til en bestemt målgruppe
- fastholde det væsentlige af det, de læser, hører og ser.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- gøre rede for sproget som handlemulighed og anvende det i en form, der passer til situationen
- tilegne sig kundskaber om sprog og sprogbrug, bl.a. bevidsthed og viden om sprogformer, om sproglig stil og korrekthed samt om sprogets virkemidler, funktion og opbygning
- have indsigt i sprog, teksters og forskelligartede mediers æstetik og gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation
- tilegne sig kundskaber om dansk litterær og kulturel tradition og udvikling
- gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske og historiske aspekter i tekster og andre udtryksformer
- fortolke, vurdere og perspektivere ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur samt sagprosa og andre udtryksformer på baggrund af såvel umiddelbar oplevelse som analytisk fordybelse
- gøre rede for litterære genrer, fremstillingsformer, fortælleteknikker og virkemidler og anvende dem i en form, der passer til situationen

- tilegne sig kundskaber om trykte og elektroniske medier, billedkunst, film og drama og udtryksformernes sprog og æstetik
- anvende informationsteknologi til lyd- og billedforløb i fiktive og ikke-fiktive udtryksformer og multimedier i en form, der passer til situationen
- søge forskellig slags information og anvende den bevidst i en form, der passer til situationen.

Delmål dansk i bh.-kl. - 1. – 2. kl.

Hver enkelt elev arbejder med sproget i mange forskellige situationer; ved at tale, ved at lytte til andre, ved at skrive og læse samt ved at udforske sproget, bl.a. gennem leg og eksperimenter. Hovedvægten lægges på arbejdet med de elementære læse-, skrive- og stave-færdigheder.

Det talte sprog

Eleverne opøver deres færdighed i at udtrykke sig mundtligt ved at lytte og ved at arbejde med gode fortælle- og samtalevaner, herunder at tage ordet efter tur, være opmærksom og udtrykke sig i forhold til situationen. Stoffet hentes fra ældre og nyere børnelitteratur herunder eventyr, myter og sagn samt fra elevernes og lærerens egne tekster ud fra egne og fælles erfaringer.

Arbejdsformerne veksler, så eleverne vænner sig til at tale og lytte i små grupper og større forsamlinger som klassen eller hele skolen bl.a. i forbindelse med fortællertime og morgensang.

Eleverne vil arbejde med at

- lege, fabulere og eksperimentere med ord, sprog og tekster
- samtale, f.eks. om fælles oplevelser, fælles undervisningsstof, elevernes hverdag i og uden for skolen
- fortælle om egne oplevelser, tanker og følelser
- dramatisere fortællinger og oplevelser
- lytte til andre elever og til lærerens oplæsning og fortællen.

Det skrevne sprog – læse

Centralt står elevens tilegnelse af læsestrategier og læseforståelse baseret på læseoplevelse og læselyst. Der arbejdes med læsning individuelt og i såvel små grupper som samlet i klassen. Det vigtigste stof er et bredt og varieret udvalg af nye og ældre skønlitterære og faglige tekster, der er skrevet for aldersgruppen.

Eleverne vil arbejde med at

- indlære bogstavernes navn, form og lyd bl.a. præsenteret vha. fortælling samt rim og remser
- beherske grundlæggende læsestrategier
- læse alene og sammen med en makker
- læse i bøger af forskellig udformning og sværhedsgrad
- læse enkle tekster højt for hinanden og for læreren
- undersøge samspillet mellem billede og tekst.

Det skrevne sprog – skrive

Eleverne opøver deres færdighed i skriftlig fremstilling på grundlag af sammen-hængen mellem mundtlighed, skriftlig udfoldelse og læsning. Der arbejdes med skrivelyst, stavestrategier og skriftligt udtryk. Eleverne opøver deres sikkerhed i at skrive blokbogstaver i hånden og begynder en sammenhængende grundskrift med løkker.

Arbejdsformen er i første omgang individuel skrivning af bogstaver, ord og små tekster, men der skrives også forskellige tekster i fællesskab. Udgangspunktet for skrivningen er elevernes egne og fælles oplevelser og tanker ud fra læste tekster og andre udtryksformer samt løsning af små opgaver med stigende sværhedsgrad.

Eleverne vil arbejde med at

- skrive store trykbogstaver i rigtig form, med rigtig skrivemåde
- skrive tekster ud fra deres fantasi og erfaring
- stave almindelige lydrette ord i egne tekster
- skrive med rigtige greb, skrivestilling og med rigtige bevægelser.

Sprog, litteratur og kommunikation

Arbejdet med sprog, tekster og andre udtryksformer støttes af samtale om, hvad sprog, tekster og andre udtryksformer er, hvordan de fungerer, og hvad de betyder for mennesker og de kulturelle fællesskaber, som vi indgår i.

Der arbejdes med forholdet mellem udtryk og indhold, mellem tale og skrift samt mellem tekst og billede. Der lægges vægt på samværet og den frie samtale om oplevede og oplæste tekster samt fortællinger og andre udtryksformer med udgangspunkt i elevernes egen oplevelse og forståelse af dem. Der arbejdes med oplevelse, meddigtning, forståelse og fortolkning.

Den overvejende del af arbejdet foregår i større fællesskaber, f. eks. klassen, men eleverne vænnes også til at samtale om indhold og udtryk i mindre grupper og til at skrive ud fra deres oplevelser.

Eleverne vil arbejde med at

- lege og eksperimentere med ord og sprog
- samtale om eget og andres sprog, som de oplever det i tale, tekst og andre udtryksformer
- producere lydoptagelser i mindre produktionshold
- samtale og samspillet mellem tekst og billede.

Undervisningen i bh.kl. – 1. – 2. kl. omfatter især

- ældre og nyere børnelitteratur, f.eks. billedbøger historier, eventyr, sagn og myter, sange og salmer, rim og remser
- elevernes og lærerens egne tekster, f.eks. fortællinger, beretninger, sagsfremstilling, digte, breve, arbejdsbøger, personlige og fælles ordbøger
- ordforråd og begrebsdannelse
- elementær sprogiagttagelse af bl.a. tekst, ytring, sætning, rim og rytme samt ordspil
- sprogets æstetiske muligheder, bl.a. rim, rytme, ordspil og symboler
- andet stof, f.eks. sang og sanglege, tegning, illustrationer, trykning, brug af skolebibliotekets muligheder
- anden fiktion, f.eks. tegneserier, tegnefilm, film og video
- sagtekster, f.eks. fagbøger, håndbøger med billedmateriale
- drama, teater og billedet som udtryksmiddel.

Delmål dansk i 3. og 4. kl.

Hovedvægten lægges i dette forløb på elevernes arbejde med praktiske færdigheder gennem oplevelser, udforskning og erfaring, og de danskfaglige dimensioners indbyrdes sammenhænge er grundlaget for undervisningen.

De elementære læse-, skrive- og stavefærdigheder udvikles og automatiseres.

Det talte sprog

Der arbejdes med elevernes begrebsdannelse og færdighed i mundtlig fremstilling. Samtalen i klassen er stadig central, men elevernes indlæg og fortællinger er mere strukturerede og sammenhængende. Samtalens grundvilkår respekteres fortsat, og eleverne tager ordet efter tur, lytter opmærksomt og styrer efterhånden dialogen i mindre grupper.

Udgangspunktet for aktiviteterne er fortsat elevernes egne og fælles tekster samt ældre og nyere børnelitteratur og andre udtryksformer.

Eleverne vil arbejde med at

- samtale og fortælle i improviserede og indøvede situationer
- planlægge og gennemføre mundtlig redegørelse og sagsfremstilling
- skabe sammenhæng mellem egne og andres spørgsmål og svar
- artikulere tydeligt og bruge kropssprog i deres mundtlige udtryk
- udtrykke sig musisk og skabende i ord, tekst og drama
- lytte til andre elever og lærerens oplæsning, indlæg og fortællen
- høre svensk sprog og samtale om ligheder og forskelle i betydning og udtale
- turde udtrykke sig i større sammenhænge

Det skrevne sprog – læse

I 3. og 4. klasse konsolideres og automatiseres læsningen ved, at eleverne læser meget og læser mange varierede teksttyper med differentierede læseopgaver. Deres læselyst stimuleres, og opmærksomheden rettes i stigende omfang mod teksters opbygning og sproglige udformning. Der arbejdes med læsning af faglige og skønlitterære tekster og forskellige læseteknikker afpasset efter læseformålet.

Arbejdsformen veksler mellem individuel læsning og læsning i mindre og større grupper.

Læsestoffet hentes fra et alsidigt udbud af fiktive og ikke-fiktive tekster skrevet for aldersgruppen, men i varierende sværhedsgrad.

Eleverne vil arbejde med at

- læse selvstændigt og sammen med en makker
- læse i bøger og på computer
- benytte forskellige læsestrategier
- læse alene eller parvis, f.eks. med henblik på fremlæggelse for større grupper
- forberede og gennemføre oplæsning for andre
- læse lette svenske tekster.

Det skrevne sprog – skrive

Eleverne træner deres skriftlige udtryksfærdighed på grundlag af sammenhængen mellem mundtlighed, skriftligt udtryk og læsning.

Der arbejdes med skriveprocessen, herunder stofindsamling og ideudveksling. Eleverne skriver sammenhængende beskrivelser og beretninger, og arbejder med flere måder at opbygge handlingen i en tekst på. Arbejdsopgaverne lægger op til både individuel skrivning og skrivning af fælles tekster i mindre grupper.

Valget mellem håndskrivning og brug af tekstbehandling foretages på grundlag af overvejelser over metodernes hensigtsmæssighed i de enkelte tilfælde.

Eleverne vil arbejde med at

- skrive egne og fælles tekster
- skrive små impulsive og eksperimenterende tekster
- anvende punktum, afsnit og replikgengivelse i egne tekster
- stave med stigende korrekthed i egne tekster, herunder almindelige ord, samt anvende lydregler og verbers og substantivers bøjningsformer
- skrive sammenbundet ”grundskrift med løkker” med øje for skriftens form, binding og hældning

- skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik
- udføre og indsætte enkle illustrationer i egne tekster.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen med litteratur og andre udtryksformer bygger på samvær og samtale med udgangspunkt i elevernes umiddelbare oplevelse og forståelse af litterære tekster og andre udtryksformer – både fælles, oplæste og selvlæste.

I arbejdet med det sproglige udtryk og med sprog og sprogbrug inddrages elementer af sproglæren og sammensætninger.

Der arbejdes såvel fælles som individuelt med oplevelse, meddigtning, forståelse og fortolkning.

Eleverne vil arbejde med at

- iagttage og forholde sig til eget og andres sprog i tale, tekst og andre udtryksformer
- samtale om og forholde sig til tekster
- producere tekster og andre udtryksformer
- undersøge genre, handlingsforløb, person- og miljøskildring i tekster og andre udtryksformer
- samtale og forholde sig til kommunikation, herunder afsender, modtager og situation i forskellige genrer
- forholde sig til samspillet mellem billede og tekst i egne og andres produktioner
- bruge skolebibliotekets tilbud og muligheder, herunder søge i bøger og på internet.

Undervisningen i 3. – 4. kl. omfatter især

- nyere og ældre litteratur som romaner, digte, noveller, eventyr, myter og sagn, sange og salmer
- elevernes egne og fælles skriftlige og mundtlige tekster, f.eks. fiktive og ikke-fiktive handlingsforløb, fortællinger, beskrivelser og enkel sagsfremstilling, referater, drama, breve, anmeldelser, dagbog
- anden fiktion, f.eks. drama, teater, film og video, tegnefilm, billedbog
- litterære sammenhænge, f.eks. forfatterskab, genre og tema
- talt og skrevet sprogs æstetik
- ældre og nyere dansk sprog, varianter af dansk sprog, let og svært sprog
- sagtekster, f.eks. aviser og blade, fagbøger
- skærmttekster, f.eks. undertekster, databaser, elektronisk post
- billeder, f.eks. fortællende og informative billeder
- andet stof, f.eks. skilte, plakater, opslag, hørespil
- andre aktiviteter, f.eks. sang, illustrering og udstilling
- svenske tekster og andre udtryksformer.

Delmål dansk i 5. og 6. kl.

Hovedvægten lægges på elevernes fortsatte arbejde med begreber og praktiske færdigheder gennem oplevelser, udforskning, erfaring og begyndende analyse, ligesom de danskfaglige dimensioners indbyrdes sammenhænge er grundlaget for undervisningen.

Læse-, skrive- og stavfærdigheder udvikles og konsolideres.

Det talte sprog

Der arbejdes med fortsat udvikling af elevernes begrebsdannelse og færdighed i mundtlig fremstilling. Dialogen i klassen og i mindre grupper er central, og i denne forbindelse bliver kravene til struktur, disponering og argumentation stadig større. Der fokuseres på den mundtlige udtryksform gennem arbejdet med kropssprog, artikulation og frasing. Både fortælling og forberedt mundtlig fremstilling står centralt i undervisningen.

Elevernes egne fælles tekster og fiktive og ikke-fiktive tekster og andre udtryksformer er centrale stofområder.

Eleverne vil arbejde med at

- udtrykke sig med ord, sprog, tekster og andre udtryksformer
- udforske sprog og tekster gennem samtale, øvelser og eksperimenter
- samtale i klassen og i grupper
- deltage i saglige drøftelser og diskussioner
- lytte til andre elever og lærerens oplæsning og fremlæggelse
- fremlægge en længere mundtlig præstation
- benytte forskellige hjælpemidler til støtte for den mundtlige fremstilling
- dramatisere

Det skrevne sprog – læse

Der arbejdes med udvikling og konsolidering af elevernes læsefærdigheder. Læselyst, læsevaner, læseformål, læsehastighed og læsemåder er centrale begreber i læsearbejdet. Både kvaliteten og kvantiteten af læsestof spiller en vigtig rolle i den daglige undervisning. Således læser eleverne et bredt udvalg af både skøn- og faglitterære genrer, og de opøver en indsigt i genrekendetegn og forskellige teksters opbygning og sproglige udformning. Arbejdsformerne varieres, så der både læses fælles i klassen, læses i par og læses individuelt på skolebiblioteket, hjemme og i klassen.

Eleverne vil arbejde med at

- læse selvstændigt – stillelæsning
- læse højt
- forberede og gennemføre oplæsning
- benytte forskellige læseteknikker
- nærlæse kortere tekststykker
- blive fortrolige med varierede læsemåde afhængigt af læseformål
- læse skærmttekster
- genfortælle og referere læste tekster

Det skrevne sprog – skrive

Eleverne udvikler deres skriftlige udtryksfærdighed på grundlag af sammenhængen mellem mundtlighed, skriftligt udtryk og læsning. Der lægges i stigende grad vægt på samspelet mellem sprog, teksttype, indhold, disponering og situation.

I skriveprocessen indgår arbejdet med respons og redigering af tekster i flere omgange.

Indholdet i skrivearbejdet hentes fra elevernes egne og fælles ideer, erfaringer og viden og fra stof søgt i f.eks. bøger og på internettet.

Der arbejdes med håndskrift og skrivning på computer og med layout og skriftformer, æstetisk og funktionelt, i såvel elevernes egne produkter som i publikationer. Valget mellem håndskrivning og brug af tekstbehandling foretages på grundlag af overvejelser mellem håndskrivning og brug af tekstbehandling foretages på grundlag af overvejelser over metodernes hensigtsmæssighed i forhold til indhold og udtryk i de enkelte tilfælde.

Arbejdsformerne varieres, så eleverne både arbejder individuelt og fælles med deres tekster, og således at teksterne anvendes i forskellige sammenhænge.

Eleverne vil arbejde med at

- skrive selvstændigt
- skrive fælles tekster
- formulere sig ved hjælp af hurtigskrivning
- skrive ud fra mindmap og brainstorm
- indsamle og udvælge stof
- disponere tekster
- formulere sig i forskellige genrer
- give respons på tekster og bearbejde tekster ud fra modtaget respons
- stave korrekt i egne tekster, samt anvende lydregler og forskellige ordklassers bøjningsformer
- skrive sammenbundet ”grundskrift med løkker” med øje for skriftens form, binding og hældning
- skrive hurtigt og sikkert i hånden og skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik
- anvende forskellige funktioner i tekstbehandlingsprogrammer
- anvende periodeadskillelse (punktum og andre fuldpausetegn) og kommatering
- anvende illustrering og layout hensigtsmæssigt i egne tekster.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen i litteraturforståelse bygger på samvær og samtale om litteratur med udgangspunkt i elevernes umiddelbare oplevelse og forståelse af litterære tekster, både oplæste og selvlæste.

Begyndende analytisk forståelse af sammenhænge mellem sprog, genre, handlingsforløb, personer og miljø samt synsvinkel spiller en vigtig rolle i arbejdet med litteratur og andre udtryksformer.

Der arbejdes med indhold, udtryk og æstetik.

Arbejdsformerne varierer mellem fælles samtale om stoffet i klassen, individuelt arbejde og samarbejde parvis eller i mindre grupper. Der arbejdes med oplevelse, meddigting, analyse, fortolkning og forståelse.

Eleverne vil arbejde med at

- iagttage og analysere sproglige forhold, f.eks. ældre og nyere dansk, skriftsprog og talesprog, varianter af dansk, let og svært sprog, ligheder og forskelle mellem dansk og andre sprog, tosprogethed, sproglig variation
- undersøge og beskrive grammatiske udtryk og deres anvendelse og betydning i sproget
- undersøge og beskrive ordenes opbygning, sammensætninger og afledninger
- vurdere og beskrive teksters kommunikationsforhold, herunder afsender, modtager, medie og situation
- undersøge genre, handlingsforløb, komposition og person- og miljøskildring i tekster og andre udtryksformer
- analysere litterære sammenhænge, f.eks. forfatterskab, genre, tema og motiv
- fortolke og meddigte
- bearbejde synsindtryk, herunder billedmæssige, rumlige og kropslige udtryk, samt at anvende billeder som udtryk
- benytte skolebibliotekets tilbud og muligheder.

Undervisningen i 5. – 6. kl. omfatter især

- nyere og ældre fiktive tekster, f.eks. romaner, noveller, eventyr, digte, myter og sagn, sange og salmer, børnelitteratur
- ikke-fiktive tekster, f.eks. aviser og fagblade, fagbøger, brugsanvisninger, opskrifter

- anden fiktion, f.eks. teater, film og video, tegnefilm, tegneserier
- elevernes individuelle og fælles mundtlige og skriftlige tekster, herunder fiktive og ikke-fiktive handlingsforløb, fortællinger, beskrivelse og sagsfremstilling, referater, digte, drama, breve, anmeldelser og rapporter
- notater, dagbog
- sprogets sammenhæng med kultur og litteratur
- grammatiske begreber, f.eks. helsætning, ledsætning, sætningers opbygning og de vigtigste sætningsled
- ordklasser og bøjningsformer
- sprogs og teksters opbygning og æstetik
- billeder, f.eks. fortællende og informative billeder, billedkunst
- skærmttekster, f.eks. undertekster, databaser, elektronisk post, hjemmesider
- andet stof, f.eks. skilte, plakater, opslag, plancher.

Delmål dansk i 7. – 8. kl.

Helheden i faget er central og de danskfaglige dimensioner integreres videst muligt i arbejdet med sprog, tekster og andre udtryksformer.

Det talte sprog

Der arbejdes med samtale og længere mundtlig fremstilling samt med mødeteknik og forskellige former for debat. I forbindelse med fremlæggelser og præsentationer anvendes forskellige hjælpemidler til støtte for den mundtlige fremstilling, f.eks. tavle, dias, overheadprojektor, præsentationsprogrammer og lyd.

Kropssprog, artikulation, stemmestyrke, tempo og rytme indgår centralt i elevernes arbejde med sikkerheden i mundtlig fremstilling.

Eleverne vil arbejde med at

- samtale om og debattere forskellige emner i klassen og i grupper
- udforske og benytte sproget gennem samtale, øvelser, lege og eksperimenter.
- præsentere en længere mundtlig fremstilling, f.eks. fortælling, redegørelse og foredrag
- tage notater
- referere
- argumentere, dokumentere og begrunde
- dramatisere

Det skrevne sprog – læse

Der arbejdes med litterær og faglig læsning af tekster i bøger og på skærm.

Læsehastighed, læsesikkerhed og læsevaner er centrale områder i arbejdet med læsning. Elevernes læselyst og deres forståelse af det læste plejes gennem varierede samtaler om læsestoffet.

Bevidstheden om hensigtsmæssige læsemåder – afhængig af genre, krav og læseformål – er med til at forberede eleverne til sikre og selvstændige læsere.

Læsningen er ikke kun et individuelt anliggende, men må gøres til genstand for undervisning i mange forskellige sammenhænge.

Eleverne vil arbejde med at

- læse selvstændigt
- læse med specifikke formål
- forberede og gennemføre oplæsning og fremførelse
- genfortælle, referere og resumere.

Det skrevne sprog – skrive

Eleverne træner deres skriftlige udtryksfærdighed på grundlag af sammenhængen mellem mundtlighed, skriftlig udtryk og læsning. Der arbejdes med tekstens klarhed og forståelighed og samspillet mellem genre, indhold og situation.

Der arbejdes med layout og skriftformer, æstetisk og funktionel, i såvel elevernes egne produkter som i færdige publikationer. Responsarbejde og redigeringsfaser er integrerede dele af skriveprocessen.

Med grundskriften som udgangspunkt arbejdes der med udvikling af personlig skrift.

Anvendelsesmuligheder, fordele og ulemper ved henholdsvis tekstbehandling og håndskrivning undersøges og diskuteres.

Eleverne vil arbejde med at

- indsamle og udvælge stof til egne tekster
- disponere og organisere både kortere og længere tekster
- skrive i forskellige fiktive og ikke-fiktive genrer.
- anvende sproglig fantasi, variation, præcision og korrekthed
- vurdere og bearbejde egne og andres tekster – både hvad angår indhold og udformning
- stave korrekt
- anvende korrekt tegnsætning i egne tekster
- anvende layout, skrift, illustrering og andre grafiske virkemidler
- skrive læseligt og hurtigt – og med at give håndskriften et personligt præg
- anvende forskellige funktioner i tekstbehandling og præsentationsprogrammer
- skrive hurtigt og hensigtsmæssigt på computer.

Sprog, litteratur og kommunikation

Med udgangspunkt i sammenhængen mellem indhold, betydning og form arbejdes der med samspillet mellem genre, teksttype, sprog, indhold og situation, sprogets muligheder og sprog og teksters æstetik. Sproglære indgår i arbejdet med sprog, sprogbrug og sprogrigtighed.

Med udgangspunkt i elevernes oplevelse og forståelse af litterære tekster og andre udtryksformer arbejdes der med analyse, fortolkning og vurdering af både indhold og udtryk.

Arbejdet med at analysere, fortolke, vurdere og perspektivere foregår i små og større fællesskaber, men også elevernes individuelle tekstarbejde prioriteres. Eleverne vil arbejde med at

- undersøge og vurdere kommunikationsforhold, herunder massekommunikation, kommunikationsformer og mediebegrebet
- beskrive og anvende sætningens opbygning og de vigtigste sætningsled
- iagttage, beskrive og vurdere tekster, bl.a. genre, kontekst, komposition, udtryksform, layout og andre grafiske virkemidler
- undersøge og beskrive sproglige udtryk og forhold, herunder sprogbrug, f.eks. social, regional og aldersbestemt variation af sproget, dansk som andetsprog, stilistik variation, sprogfunktioner, sprogets udvikling, sproglægtsskab og etymologi
- undersøge og vurdere samspillet mellem tekstens udsagn og læserens oplevelse
- undersøge litterære sammenhænge, f.eks. periode, forfatterskab, genre, tema og motiv
- analysere, meddigte og fortolke tekster og andre udtryksformer
- undersøge, beskrive og vurdere litterære genrer, persontegning og miljøbeskrivelse, handlingsforløb og –elementer, synsvinkel og fortællerrolle, komposition og fremstillingsformer, sproglige udtryk
- iagttage og udarbejde medieproduktioner
- benytte bibliotekets muligheder, herunder samlinger og databaser.

Undervisningen i 7. – 8. kl. omfatter især

- nyere og ældre skønlitterære tekster f.eks. romaner, noveller, digte, folkeviser, fabler, eventyr, essays, fortællinger, sagn og myter
- sagtekster: fagtekster, avistekster, leksika, ordbøger og andre håndbøger, reklamer, og f.eks. erindringer, biografier, rejsebeskrivelser, dagbøger, breve, debatindlæg, dagsordener, brugsanvisninger, pjecer, love, kontakter, ugeblade og magasiner
- anden fiktion, f.eks. film, tegneserier
- elevernes egne og fælles mundtlige og skriftlige tekster, f.eks. fiktive og ikke-fiktive handlingsforløb, fortællinger, redegørelser, genstands-, person- og procesbeskrivelse, dagbog
- litterære perioder, herunder litteraturens almengyldighed og historiske tilknytning
- grammatiske udtryk samt forhold vedrørende ordforråd og orddannelse, faste udtryk og vendinger
- referat og resume
- interview
- manuskripter, dispositioner og notater
- layout, illustrationer og forhold vedrørende indhold og udtryk
- billedsprog, rim, rytme og andre klangfigurer, ironi, ordspil
- faktion
- skærmttekster, f.eks. tekst-tv, databaser, elektronisk post
- faktaprogrammer i elektroniske medier og film: nyhedsudsendelser og f.eks. reportage, oplysende og debatterende udsendelser
- multimediepræsentationer
- billeder, f.eks. fortællende og informative billeder, billedkunst, billedforløb, illustrationer.

Udviklingen i undervisningen

I danskfaget arbejdes bevidst med at styrke elevens alsidige personlige udvikling gennem anvendelse af det overordnede læringssyn, der er beskrevet i skolens formål og værdigrundlag. Skolen har et tæt, formålsbestemt samarbejde mellem skole og hjem. Dette kommer til udtryk gennem en række fællesarrangementer i løbet af året, hvor forældre og elever i samarbejde med de involverede lærere træffer beslutninger om arrangementer m.v..

Det anses for vigtigt, at eleverne i løbet af skoletiden modtager mange og forskellig-artede oplevelser. Skole prioriterer således en aktiv praksis med ekskursioner og lejrskoler gennem hele skoleforløbet.

Skolen har en del undervisningsmidler, som ikke mindst kommer danskfaget til gode, og der er næsten altid adgang til skolens computere med internetadgang.

I dansk arbejdes der endvidere med skolens undervisningsmiljøplan sammen med de ældste elever, som så inddrager skolens øvrige elever, da den individuelle såvel som den sociale trykthed spiller en stor rolle og oparbejdes og udbygges gennem hele skoleforløbet.

De ældste elever kombinerer også undervisningen i dansktimerne med udgivelse af et skoleblad for hele skolen. Det er skolens opfattelse, at oplæringen i brugen af det danske sprog på alle planer er helt centralt, når skolen skal forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre.

Matematik

Faget har til formål, at eleverne bliver i stand til at forstå, tænke logisk, eksperimentere, analysere, argumentere og anvende matematik i sammenhænge, der vedrører deres dagligliv.

Gennem aktiviteter, der er relevante for eleverne, skal opnås færdighed i

- At anvende tal.
- At beskrive størrelser ved måling og beregning.
- At bruge grafiske fremstillinger.
- At arbejde med geometri i plan og rum.
- At benytte variable og formler.
- At anvende og vurdere statistik.
- At forholde sig til sandsynligheder.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er grundlaget for tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen, således at eleverne kan

- Forstå, arbejde med og analysere problemstillinger af matematisk art i
- Sammenhænge, der vedrører dagligliv, samfundsliv og naturforhold.
- Udbygge deres matematiske viden med henblik på et videre uddannelsesforløb.
- Forstå matematik som en del af vores kultur.

Der arbejdes hen imod, at eleverne er i stand til at benytte datatekniske hjælpemidler.

Beskrivelser og delmål – for faget matematik.

1., 2. og 3. klassestrin.

Arbejde med tal og algebra.

Undervisningens udgangspunkt er elevernes forskellige talforståelser.

En bred vifte af konkrete materialer, lege og spil anvendes til udforskning af tallene.

Der arbejdes med optælling og bestemmelse af antal. Gennem udvikling af forskellige optællingsmåder skabes forståelse af addition og indledende multiplikation. Besvarelse af spørgsmål som ” hvor meget til rest”. og ”hvor mange til hver”. kan danne baggrund for udviklingen af forståelse af subtraktion og division. Ved at lade tallene og regningsarterne repræsentere gennem det talte sprog, konkrete materialer, tegninger, taltegn og regnesymboler fremmes den enkelte elevs mulighed for udvikling af forståelsen.

Delmål.

- Kende til de naturlige tals opbygning, herunder rækkefølger, tælleremser og titalssystemet.
- Bestemme antal ved at anvende simpel hovedregning, tællematerialer, lommeregner og skriftlige notater.
- Kende eksempler på praktiske problemstillinger, der løses ved addition og subtraktion.
- Arbejde med forberedende multiplikation og helt enkel division.
- Kende til eksempler på brug af decimaltal, bl.a. i forbindelse med penge og enkle brøker som en halv og en kvart.

Arbejde med geometri.

Arbejdet med geometriske emner tager udgangspunkt i og videreudvikler de forkundskaber, som den enkelte elev har med fx at bygge rumlige figurer, tegne og farve mønstre, lægge puslespil og sortere efter form, størrelse og farve.

Elevernes aktiviteter med sådanne materialer skal føre til en mere struktureret forståelse af form og ordning.

Elevernes umiddelbare sprogliggørelse af geometriske former skal gennem samtale udvikles til mere præcise matematiske udtryk. Denne udvikling indgår i det undersøgende og eksperimenterende arbejde, hvor målinger, tegninger og modeller efterfølgende gøres til genstand for en beskrivende og konkluderende samtale. Efterhånden kan computeren supplere arbejdet med konkrete materialer, hvor den udnyttes som et fleksibelt redskab til at undersøge og eksperimenter med geometriske former. Arbejdet med målinger kan give eleverne en konkret baggrund for at opbygge forståelse af anvendelse af måleenheder i det metriske system.

Delmål.

- Tale om dagligdags ting og billeder med brug af det geometriske sprog og udgangspunkt i
- Former, beliggenhed og størrelser.
- Arbejde med enkle, konkrete modeller og gengive træk fra virkeligheden ved tegning.
- Undersøge og beskrive mønstre, herunder symmetri.
- Arbejde med enkel måling af afstand, flade, rum og vægt.
- Undersøge og eksperimenter inden for geometri.

Matematik i anvendelse.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erkende sammenhæng mellem brugen af tal både som ordenstal og mængdetal og som resultat af en beregning. Gennem brugen af ordenstal og mængdetal i arbejdet med at finde svar på spørgsmål om hvor mange og hvilket nummer udvikles elevernes evne til at anvende matematik i kendte situationer fra hverdagen.

Elevernes omgivelser og arrangerede situationer af hverdagslignende karakter danner udgangspunkt for arbejdet med at udvikle strategier for matematisk belysning af enkle problemstillinger. I arbejdet med spil skal undervisningen give eleverne mulighed for efterhånden at eksperimenter med egne spilleregler på baggrund af intuitive overvejelser om tilfældighed og chance.

Delmål

- Vælge og benytte regningsart i forskellige praktiske sammenhænge.
- Kende til, hvordan tal kan forbindes med begivenheder i dagligdagen.
- Indsamle og ordne ting efter antal, form, størrelse og andre egenskaber.

Kommunikation og problemløsning.

Eleverne møder problemstillinger fra deres omgivelser og inddrager oplysninger herfra i en proces, hvor de tilegner sig og anvender matematikkens faglige udtryk og begreber.

Elevernes umiddelbare sproglige og illustrative formidling udvikles efterhånden hen mod mere formaliserede udtryksformer. Disse udtryksformer danner grundlag for opbygning af en fælles forståelse af sproglige, skriftlige og grafiske udtryk. Gennem regelmæssig dialog om problemstillinger og løsninger bliver eleverne bevidste om deres egen forståelse og andres forklaringer.

Delmål:

- Kende til eksperimenterende og undersøgende arbejdsformer.
- Arbejde med informationer fra dagligdagen, som indeholder matematikfaglige udtryk.

- Beskrive enkle løsningsmetoder, bl.a. ved hjælp af tegning.
- Kende til problemløsning som et element i arbejdet med matematik.
- Anvende forskellige metoder, arbejdsformer og redskaber til løsning af matematiske problemer.
- Samarbejde med andre om at løse problemer, hvor matematik benyttes.
- Gennemføre eksperimenter og undersøgelser med sigte på at finde mønstre.

Udviklingen i undervisningen på 4., 5. og 6. klassetrin.

Arbejde med tal og algebra.

Med udgangspunkt i elevernes talforståelse arbejdes der videre med mundtlige og skriftlige matematiske udtryksformer. Konkrete materialer og tegninger er fortsat et grundlag for dette arbejde. Gennem arbejdet med hovedregning, overslagsregning, skriftlige udregninger, brug af lommeregner og computer udvikles elevernes sikkerhed i at vælge hensigtsmæssige beregningsmetoder. I dette forløb indledes arbejdet med decimaltal og brøker, som eleverne regner med i praktiske situationer.

I arbejdet med generaliseringer af forandringer og sammenhænge introduceres brug af variable.

Med henblik på at øge elevernes selvstændige valg af faglige metoder benyttes en vekselvirkning mellem brug af sprog, tabeller, grafisk afbildning og koordinat-systemer.

Delmål.

- Kende til de hele tal, decimaltal og brøker.
- Benytte erfaringer fra hverdagen sammen arbejdet i skolen ved opbygningen af talforståelse.
- Kende tallenes ordning, tallinjen, positionssystemet og de fire regningsarter.
- Benytte hovedregning, overslagsregning og skriftlige udregninger.
- Anvende lommeregner og computer ved gennemførelse af beregninger.
- Arbejde med optælling og eksempler på sammenhænge og regler inden for de fire regningsarter.
- Kende til eksempler på brug af variable, herunder som de indgår i formler, enkle ligninger og funktioner.
- Kende til procentbegrebet og forbinde begrebet med hverdags erfaringer.
- Regne med decimaltal og benytte brøker knyttet til procent og konkrete sammenhænge.
- Arbejde med forandringer og strukturer, som de indgår i bl.a. talfølger, figurrækker og mønstre.
- Kende til koordinatsystemet og herunder sammenhængen mellem tal og tegning.

Arbejde med geometri.

Det undersøgende og eksperimenterende arbejde med geometriske former og mønstre videreføres. Brug af geometriske tegninger, geometriprogrammer og fysiske modeller indgår i et samspil, så elevernes begrebsdannelse udvikles bedst muligt. Samtalen om iagttagelser, sammenhænge og erkendelser giver eleverne grundlag for at udvikle et fagsprog. Eleverne gives mulighed for en voksende erkendelse af sammenhængen mellem forskellige repræsentationsformer. En cirkel kan fx forstås som sporet af en rotation, en samling af punkter med samme afstand til et givet punkt og en idealisering af en snitflade i naturfrembragte former.

De grundlæggende geometriske begreber skal desuden indgå som beskrivelsesmiddel.

Dette kan ske i arbejdet med geometrisk konstruktion som tegning, afbildning af virkeligheden og erkendelse af forhold i virkeligheden. Kendskabet til geometriske former indgår i opbygningen af arealbegreb og rumfangsbegreb. Modeller, målinger og beregninger støtter hinanden i begrebsdannelsesprocessen.

Delmål:

- benytte geometriske metoder og begreber i beskrivelse af fysiske objekter fra dagligdagen,
- herunder figurer og mønstre.
- undersøge og beskrive enkle figurer tegnet i planen.
- kende til grundlæggende geometriske begreber som vinkler og parallelitet.
- arbejde med fysiske modeller og enkle tegninger af disse.
- kende til forskellige kulturers metoder til at angive dybde i billeder.
- undersøge de enkelte tegnetodernes anvendelighed til beskrivelse af form og afstand.
- måle og beregne omkreds, areal og rumfang i konkrete situationer.
- tegne, undersøge og eksperimentere med geometriske figurer, bl.a. ved at benytte computer.

Matematik i anvendelse.

Undervisningen skal især i begyndelsen af forløbet forankres i let overskuelige problemstillinger fra hverdagen. Dette giver eleverne mulighed for og støtte til at kunne indse sammenhængen mellem et formuleret problem og en hensigtsmæssig, matematisk løsningsmetode. Valg af faglige redskaber, fx grafisk afbildning og passende algoritme, skal betragtes som dele af en proces, der skal skabe overblik over resultater. I arbejdet med at beskrive og forudsige spil skal undervisningen give eleverne mulighed for at udvikle modeller for spillets udfald. Dette sker gradvist gennem systematiske overvejelser og ræsonnementer i forbindelse med opstilling af enkle modeller til besvarelse af konkrete problemstillinger.

Delmål:

- Vælge og benytte regningsarter i forskellige sammenhænge.
- Anvende og forstå enkle informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk.
- Anvende faglige redskaber, herunder tal, grafisk afbildning og statistik, til løsningen.
- Af matematiske problemstillinger fra dagligliv, familieliv og det nære samfundsliv.
- Arbejde med enkle procentberegninger, herunder ved rabat køb.
- Beskrive og tolke data og informationer i tabeller og diagrammer.
- Indsamle og behandle data samt udføre simuleringer, bl.a. ved hjælp af en computer.
- Foretage eksperimenter, hvori tilfældighed og chance indgår.

Kommunikation og problemløsning.

Ud fra målrettede eksperimenter med og undersøgelser af data og informationer lærer eleverne efterhånden at formulere problemstillinger og løse dem ved brug af matematik. Gennem dialog om problemløsningen gives eleven mulighed for at udvikle kompetencer i at benytte ræsonnementer og give faglige begrundelser for fundne løsninger. Elevernes evaluering og dokumentation af arbejdet indgår i en udviklingsproces hen imod en mere præcis brug af et matematisk sprog.

Delmål:

- Kende til eksperimenterende og undersøgende arbejdsformer.
- Beskrive løsningsmetoder gennem samtaler og skriftlige notater.
- Opstille hypoteser, og efterfølgende ved at "gætte og prøve efter" medvirke til at opbygge faglige begreber og indledende generaliseringer.

- Formulere, løse og beskrive problemer og i forbindelse hermed anvende forskellige metoder, arbejdsformer og redskaber.
- Samarbejde med andre om at anvende matematik ved problemløsning.
- Undersøge, systematisere og begrunde matematisk ud fra arbejde med konkrete materialer.

Udviklingen i undervisningen på 7.-8.klassetrin.

Arbejde med tal og algebra.

I arbejdet med at udvikle talforståelsen læges vægt på at udvide elevernes begreber om tallenes forskellige repræsentationer.

Elevernes bevidsthed om anvendelse af tallene øges gennem arbejde med absolutte og relative sammenligninger i situationer af stigende kompleksitet.

Ved at veksle mellem brug af det talte og skrevne sprog og mellem tabeller og grafiske afbildninger ved beskrivelse af sammenhænge øges elevernes indsigt i brug af forskellige matematiske modeller. I undervisningen udvikles læsning, forståelse og anvendelse af matematisk symbolsprog benyttet i praktiske sammenhænge.

Elevernes undersøgende arbejde fremmes gennem beskæftigelse med problemstillinger, hvor der i stigende grad udtrykkes åbenhed i forhold til problemformulering, krav til måden at arbejde på og forventninger til besvarelsens form og indhold.

Delmål efter 8.klassetrin.

Arbejde med tal og algebra.

- Kende de rationale tal samt udvidelsen til de reelle tal
- Kende til den kulturhistoriske betydning af udviklingen af tallene som beskrivelsesmiddel
- Arbejde undersøgende, især med systematiske optællinger og tallenes indbyrdes størrelse som led i opbygning af en general talforståelse
- Benytte hovedregning, overslagsregning og skriftlige udregninger
- Anvende lommeregner og computer ved gennemførelse af beregninger og til problemløsning
- Benytte formler, bl.a. i forbindelse med beregning af rente og rumfang
- Forstå og anvende udtryk, hvori der indgår variable
- Kende og anvende procentbegrebet
- Regne med brøker, herunder i forbindelse med løsning af ligninger
- Undersøge og beskrive ”forandringer” og strukturer, bl.a. i talfølger, figurrækker og mønstre
- Kende funktionsbegrebet
- Løse enkle ligninger og ved inspektion løse enkle uligheder.

Udviklingen i undervisningen på 7. og 8.klassetrin.

Arbejde med geometri.

Arbejdet med geometri tager fortsat udgangspunkt i konkrete genstande, modeller af virkelighed og tegninger.

For at kunne tolke, benytte og vurdere forskellige geometriske tegninger, er det nødvendigt, at undervisningen lægger op til, at eleverne opbygger en begrebsverden om bl.a. flytninger, lighedannede, kongruens og målestoksforhold.

Begrebsdannelsen skal tage udgangspunkt i praktiske og virkelighedsnære forhold, såvel som mere teoretiske.

Eleverne kan derfor belyse en problemstilling ved at benytte faglige metoder, der på forskellig vis giver indsigt i problemet.

Geometri giver gode muligheder for at eleverne gennem arbejde med konkrete modeller samt eksperimenter når til erkendelser.

Delmål efter 8.klasse.

Arbejde med geometri.

- Kende og anvende forskellige geometriske figurers egenskaber
- Fremstille tegninger efter givne forudsætninger
- Benytte grundlæggende geometriske begreber, herunder størrelsesforhold og linjers indbyrdes beliggenhed
- Forstå og fremstille arbejdstegning, isometrisk tegning og perspektivisk tegning ved beskrivelse af den omliggende verden
- Undersøge, beskrive og vurdere sammenhænge mellem tegning og tegnet objekt
- Kende og anvende målingsbegrebet, herunder måling og beregning af omkreds, flade og rum
- Kende og anvende målestoksforhold, lighedannede og kongruens
- Udføre enkle geometriske beregninger bl.a. ved hjælp af Pythagoras' sætning
- Arbejde med enkle geometriske beviser.

Udviklingen i undervisningen på 7. og 8.klassetrin.

Matematik i anvendelse.

Undervisningen skal i begyndelsen af forløbet forankres i overskuelige forhold fra hverdagen og senere tage udgangspunkt i problemstillinger, der er knyttet til den samfundsmæssige udvikling.

Arbejdet med problemstillinger og procedurer knyttet til samfundslivet, dagliglivet skal i forløbet introducere eleven for de tilgængelige matematiske beskrivelser rækkevidder og begrænsninger.

Anvendelse af forskellige matematiske fremgangsmåder skal give eleverne mulighed for at vurdere, hvorvidt fremgangsmåden er hensigtsmæssig og mulighed for at forholde sig til de fremkomne resultater.

Dette skal give eleverne mulighed for at indse sammenhængen mellem et formuleret problem og en hensigtsmæssig, matematisk løsningsmetode.

Delmål efter 8.klasse.

Matematik i anvendelse.

- Vælge regningsarter, benytte procentbegrebet og anvende forholdsregning i forskellige sammenhænge
- Foretage økonomiske overvejelser vedrørende dagligdagens indkøb, transport, boligforhold, lønopgørelser og skatteberegninger

- Arbejde med rente og foretage renteberegninger, især i tilknytning til opsparing, låntagning og kreditkøb
- Opnå viden om matematikkens muligheder og begrænsninger som beskrivelsesmiddel og beslutningsgrundlag
- Arbejde med statistiske beskrivelser af indsamlede data, hvor der lægges vægt på metode og fortolkning
- Anvende matematik som værktøj til løsning af praktiske og teoretiske problemer på en alsidig måde.

Udviklingen i undervisningen på 7. og 8. klassetrin.

Kommunikation og problemløsning.

Den videre udvikling og målretning af eksperimenterende og undersøgende arbejdsformer skal give eleverne mulighed for at vælge og argumentere for deres valg af problemstillinger.

Undervisningen skal give eleverne kompetence i selv at vælge hensigtsmæssige metoder og vælge passende hjælpemidler til analysere problemstillinger, formulere og løse de tilsvarende matematiske problemer.

Delmål efter 8. klasse.

Kommunikation og problemløsning.

- Forstå og forholde sig til informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk
- Problemformulere, beskrive fremgangsmåder og angive løsninger på forståelig vis, såvel skriftligt som mundtligt
- Benytte eksperimenterende og undersøgende arbejdsformer og formulere resultater af den faglige indsigt, der er opnået
- Vælge hensigtsmæssig faglig metode, arbejdsform og redskab ved løsning af problemstillinger af tværgående art
- Samarbejde med andre om at løse problemer ved hjælp af matematik
- Benytte variable og symboler, når regler og sammenhænge bevises.

Slutmål efter 8.klassetrin.

Arbejde med tal og algebra.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- Anvende tal i forskellige sammenhænge
- Arbejde med forskellige skrivemåder for tal
- Udvikle og benytte regneregler
- Bestemme størrelser ved måling og beregning
- Læse og benytte variable samt arbejde med grafiske fremstillinger i koordinatsystem
- Vælge og bruge hensigtsmæssige metoder og hjælpemidler til beregning.

Arbejde med geometri.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- Benytte geometriske metoder og begreber til at beskrivelse af ting fra hverdagen
- Arbejde med modeller og fremstille tegninger ud fra givne betingelser
- Tolke, benytte og vurdere typer af tegning
- Undersøge og beskrive egenskaber ved plan- og rumgeometriske figurer.

Matematik i anvendelse.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til

- Vælge hensigtsmæssig regneart i givne situationer
- Bruge matematik som et redskab til at beskrive eller forudsige en udvikling eller en begivenhed
- Arbejde med grafiske fremstillinger
- Anvende statistik og vurdere statistiske oplysninger
- Forholde sig til sandsynligheder
- Erkende matematikkens muligheder og begrænsninger ved anvendelse af matematiske modeller.

Kommunikation og problemløsning.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- Erkende, formulere og løse problemer ud fra analyse og informationer
- Argumentere for og give faglige begrundelser for fundne løsninger
- Vurdere og tage stilling til sammenhængen mellem problemstilling og løsning
- Veksle mellem teori og praksis
- Anvende relevante faglige udtryk og kommunikere om fagets emner med en passende grad af præcision
- Bruge hverdagsprog i samspil med matematikkens sprog – i form af tal, tegning og andre fagudtryk.

Engelsk

Formål

Formålet med undervisningen i engelsk er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de kan forstå talt og skrevet engelsk og kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes bevidsthed om engelsk sprog og sprogtilegnelse.

Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, indsigt og samarbejde samt styrke elevernes aktive medvirken. Herved skal undervisningen bidrage til, at eleverne bevarer lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme for deres videre udvikling.

Undervisningen skal give eleverne indsigt i kultur- og samfundsforhold i engelsktalende lande og herved være med til at styrke elevernes internationale forståelse og sætte det i forhold til deres egen kultur og forståelse af denne.

Delmål 1

Engelskundervisningen begynder i 3. kl., hvor nysgerrigheden tirres og spændingen til et sprog kendt fra medierne skal indfries gennem lege og fortællinger.

Dette fortsætter i 4. og 5.kl. med musik, dialog, rim og remser. De skal lære sprog- lydene og trænes i at lytte aktivt, se og beskrive ting.

Delmål 2

Undervisningen i 6. og 8. kl. skal lede hen mod, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at :

- Lytte og forstå, imitere, svare på enkle spørgsmål og handle i dagligdags situationer på baggrund af kommunikation – opøves bl.a. ved dramalege, dukketeater og ekstemporalspil.
- Stille spørgsmål og diskutere korte mundtlige og skriftlige oplæg.
- Eleverne trænes til selv at kunne slå op i ordbøger o.lign. og selvstændigt udføre mere bundne opgaver efter instruktion.
- Eleverne skal tillige stifte bekendtskab med sproget gennem forskellige medier, som f.eks. TV, film, internet og bøger. Her kan evt. skabes kontakt med engelsk venskabsklasse, hvor e-mail er en del af kommunikationsmidlet.

De ældre klassetrin vil have mere tekstbaseret undervisning med grammatiske opgaver, samt den vigtige dialog som generelt bærende i faget.

De dygtiggøres yderligere i at lytte, læse, tale og skrive engelsk – materialevalget varieres, aviser, tidsskrifter, bøger og internettet m.v. bliver almindelig kilde.

Undervisningen tilrettelægges varieret og alsidigt, så der tages hensyn til alle.

Slutmål efter 8. kl.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- forstå talt engelsk om kendte og ukendte emner fra dagligdagen
- deltage i samtaler mellem flere indfødte sprogbrugere
- gengive informationer og oplevelser
- læse og forstå hovedindholdet af forskellige typer af tekster inden for genkendelige emner
- afpasse en skreven tekst i forhold til modtageren, når der er tale om teksttyper fra dagligdagen
- udtrykke sig uformelt, mundtligt og skriftligt
- udtale engelsk forståeligt
- anvende retstavning og tegnsætning så præcist, at meningen i en tekst bliver tilstrækkelig tydelig
- udnytte mange af de muligheder, der er for at anvende engelsk udenfor skolen
- udnytte it og mediers muligheder til informationsøgning og kommunikation
- skrive fra ide` til færdig tekst, herunder indsamle stof og disponere indhold
- anvende engelsk som et internationalt kommunikationsmiddel i og uden for skolen.

Udviklingen i undervisningen

Udviklingen i undervisningen fremgår i de beskrevne delmål, men kan kortfattet beskrives som følger.

1. forløb: 1. – 3. klassetrin

Eleverne hører sproget som en udvidelse af den begyndende sproglige bevidsthed, der generelt opøves i alle skolens fag og forløb. De prøver i det små at tale, lytte til hinanden, prøve sproget af i leg, sang og eksperimenter.

Der arbejdes med sproghandlinger.

2. forløb: 4. – 8. klassetrin

Hovedvægten lægges på elevernes arbejde med begreber og praktiske færdigheder gennem oplevelse, udforskning og erfaring, ligesom de engelskfaglige dimensioners indbyrdes sammenhænge er grundlaget for undervisningen.

Der inddrages dukketeater, dramalege, rollespil og ekstemporalspil.

De elementære læse-, skrive- og stave færdigheder påbegyndes og bevidstgøres.

Etablering og udbygning af kontakt til skoleklasser i engelsk- såvel som ikke engelsk talende land.

Åbenhed og nysgerrighed overfor det anderledes er centrale drivkræfter i indlæringen.

Engelskfaget bidrager specielt til elevernes alsidige personlige udvikling gennem det faktum, at selve det at tilegne sig et fremmedsprog, er en væsentlig faktor i udvikling af personlig, kulturel og folkelig bevidsthed.

Sprogfagene i almindelighed og engelskfaget i særdeleshed er en vigtig opgave med at være bindeled mellem barnets lokale verden, det nationale og ikke mindst det internationale samfund.

Tysk

Formålet med undervisningen i tysk er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder på et niveau således, at eleverne har et godt fundament til den videre tyskundervisning i overbygningen på en hvilken som helst anden skole.

Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, indsigt og samarbejde samt styrke elevernes aktive medvirken. Tyskfaget bidrager specielt til elevernes alsidige personlige udvikling gennem det faktum, at selve det at tilegne sig et fremmedsprog er en væsentlig faktor i udvikling af personlig, kulturel og folkelig bevidsthed. undervisningen skal give eleverne indsigt i kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande og derved styrke deres internationale og forståelse for egen kultur.

Undervisningen bygger på, at eleverne bla. fra dansk og engelsk allerede har en kunnen, viden og erfaring mht. at lære, til sprog og dets brug, til begreber og til forståelse af deres omverden.

Eleverne opbygger gennem hele undervisningsforløbet deres selvtillid som sprogbrugere.

De sproglige aktiviteter tilrettelægges således, at eleverne møder en mangfoldighed af oplevelser og sanseindtryk. praktisk-musiske arbejdsformer indgår som en integreret del af undervisningen.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er:

- Kommunikative færdigheder
- sprog og sprogbrug
- sprogtilegnelse
- kultur- og samfundsforhold

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er grundlaget for tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen, således at eleverne får mulighed for at

- anvende tysk som kommunikationsmiddel
- anvende sprogets opbygning og virkemidler til at føre kommunikationen hensigtsmæssig
- anvende deres forståelse af, hvordan de bedst tilegner sig tysk og fortsat udvikler deres sprog
- forholde sig til væsentlige sider af kultur- og samfundsforhold i tysksprogede lande

Forløbet i 6.-7. klasse

Eleverne skal arbejde med emneområder, der er konkrete, dagligdags og virkelighedsnære, samtidig med at de appellerer til elevernes fantasi.

Kommunikative færdigheder

Eleverne arbejder med

- lyttefærdighed
- talefærdighed med særlig vægt på spørge- og svarteknikker
- sproget i situationer, hvor sprog og handling knyttes sammen
- at læse korte og sprogligt enkle tekster inden for skønlitteratur og sagprosa
- elementær skrivefærdighed

Sprog og sprogbrug

Eleverne arbejder med

- sprogets brug i forskellige situationer
- et aktivt ordforråd i konkrete situationer
- ordklasser og ordbog
- sætningens grundstruktur
- grundlæggende bøjningsformer
- udtale
- ligheder mellem tysk og dansk

Sprogtilegnelse

Eleverne arbejder med

- kommunikationsstrategier, herunder kropssprog og mimik
- anvendelse af ordbøger, grammatiske oversigter og andre hjælpemidler
- at turde udtrykke sig på tysk
- gætte kvalificeret
- kende skriveprocessen

Kultur- og samfundsforhold

Elevernes arbejder med

- eksempler på kultur- og levevilkår i Tyskland inden for emner, som bygger på elevernes erfaringsverden
- sammenligninger mellem tysk kultur og elevernes egen kultur

Fysik/kemi

Fysikkens og kemiens verden

På Mellerup Friskole har man 4 lektioner naturfag pr uge i 6. – 8. klasse.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

anvende enkle fysiske og kemiske begreber til at beskrive hverdagens fænomener som regnbuen, - elektricitet i hjemmet og korrosion

kende til enkle modeller, herunder forestillingen om, at alt stof er opbygget af partikler

beskrive nogle grundstoffer og kemiske forbindelser samt enkle træk i det periodiske system

kende nogle generelle egenskaber ved hverdagens stoffer og materialer, som tilstandsformer, ledningsevne og surhedsgrad

kende til eksempler på fysisk/kemiske beskrivelser af fænomener i naturen, herunder vejrfænomener og jordens magnetfelt

kende jordens og månens bevægelser og nogle af de virkninger, der kan iagttages på jorden som årstider, tidevand og formørkelser

beskrive og forklare energioverførsel som fotosyntese, ånding og elektrisk energioverførsel

kende udvalgte stoffers kredsløb i naturen som kulstof, nitrogen og vand.

Udvikling i naturvidenskabelig erkendelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

kende til nogle forestillinger om stofopbygning, herunder det periodiske system

kende nogle tidligere kulturers forestilling om universets opbygning

kende nutidens forestilling om solsystemets opbygning

beskrive forhold, hvor udviklingen af teknologi er tæt forbundet med fysisk og kemisk viden.

Anvendelse af fysik og kemi i hverdag og samfund

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

kende til fordele og ulemper ved udnyttelsen af forskellige energiformer, herunder vedvarende energikilder

give eksempler på, at der ved fremstilling af energi ofte produceres stoffer og varme, der påvirker miljøet

beskrive og forklare energioverførsel ved udvalgte eksempler fra teknikken, som transport og brændselsceller

beskrive udvalgte produkters og materialers vej fra fremstilling til bortskaffelse

gøre rede for, hvorledes anvendelse af materialer kan påvirke ressourceforbruget, miljøet og affaldsmængden

kende eksempler på produktionsprocesser og delprocesser, heraf som gæring og katalyse

kende til eksempler på elektronisk styring i hverdagen

anvende it-baserede redskaber til dataopsamling og præsentation som temperaturregistrering og adgangskontrol.

Arbejds måder og tankegange

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

formulere spørgsmål og indsamle relevante data

planlægge og gennemføre praktiske og teoretiske undersøgelser

fremlægge eksempler på fysisk og kemisk viden, opnået ved teoretisk og praktisk arbejde.

NATUR OG TEKNIK

Formålet med undervisningen i natur og teknik er, at børnene gennem oplevelser og erfaringer med natur og teknik opnår indsigt i vigtige fænomener og sammenhænge og udvikler tanker, sprog og begreber, som har værdi i det daglige.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er:

- Den nære omverden
- Den fjerne omverden
- Menneskets samspil med naturen
- Arbejdsområder og tankegange

Sammen med fagene historie og geografi integreres disse centrale områder i den ugentlige emneundervisning på de forskellige klassetrin med henblik på en progression i børnenes læring fra bh. – 6. kl. begyndende i nærmiljøet og egne iagttagelser med fortsættelse i en forståelse af den fjernere omverden og den teknologiske udvikling. Livsbetingelser for mennesker, dyr og planter ses i sammenhæng med den historiske proces, som har præget klodens og livets udvikling. Endvidere inddrages etiske overvejelser i relation til menneskets samspil med natur og teknik.

Praktiske aktiviteter, undersøgelser og eksperimenter samt glæden ved at gå på opdagelse er en vigtig og naturlig del af undervisningen i natur og teknik, bl.a. i forbindelse med besøg på forskellige lokaliteter. Den gode oplevelse kan herved give mulighed for undren, eftertanke, videre planlægning og efterfølgende vurdering på et naturfagligt fundament.

Slutmål for natur og teknik

Progressionen i undervisningen fra bh. – 6. kl. indebærer, at de samme indholdsområder tages op flere gange, så børnene får mulighed for at bygge oven på det tidligere lærte for herved at øge og udvikle deres forståelse, så viden og færdigheder kan anvendes med stigende udbytte.

Undervisningen skal lede frem mod, at børnene tilegner sig kundskaber og færdigheder, der giver dem indsigt i og forståelse for at

Den nære omverden

- beskrive, ordne og anvende viden om materialer og stoffer og deres forskellige egenskaber
- beskrive og forklare hverdagsfænomener
- beskrive planter og dyr, deres livsbetingelser og deres samspil med omgivelserne
- beskrive vigtige kropsfunktioner og væsentlige faktorer, der påvirker disse
- anvende viden om forhold, der har betydning for menneskets sundhed.

Den fjerne omverden

- perspektivere de emner og problemområder, som de kender fra det nære og sætte dem ind i regionale, globale og universale rammer
- forholde sig til informationer fra medierne og inddrage dem i deres egen opfattelse af verden
- redegøre for dyrs, planters og menneskers levevilkår og indbyrdes samspil forskellige steder på jorden

Menneskets samspil med naturen

- færdes i naturen på en hensigtsmæssig og respektfuld måde
- beskrive eksempler på naturanvendelse og naturbevarelse samt interesseudsætninger knyttet hertil
- redegøre for eksempler på, at menneskets forbrug af ressourcer og anvendelse af teknologi påvirker kredsløb i naturen og vurdere, hvilke konsekvenser det har for planter, dyr og mennesker
- kende træk af teknologiens historie og anvendelse samt følgevirkninger for planter, dyr og menneskers levevilkår
- vurdere eksempler på miljøproblemer lokalt og globalt på baggrund af egen indsigt.

Arbejds måder og tankegange

- formulere relevante spørgsmål og opstille hypoteser
- planlægge og gennemføre iagttagelser, undersøgelser og eksperimenter
- vælge og bruge udstyr, redskaber og hjælpemidler, der passer til opgaven
- indsamle, ordne og formidle resultater og erfaringer på forskellige måder
- søge svar med udgangspunkt i førstehåndserfaringer
- udnytte informationsteknologiens muligheder.

Delmål for natur og teknik i bh. – 2. kl.

Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forskellige forudsætninger, deres nysgerrighed, egne oplevelser, interesser og deres hverdag.

I undervisningen indgår forskellige udtryksformer som f.eks. fortælling, illustration, skrift eller model med henblik på at udvikle iagttagelsesevne og undren samt fantasi, kreativitet, tanke, sprog og begreber, hvorved der lægges op til sammenligning og forståelse af sammenhænge bl.a. ved hjælp af spørgsmål og forudsigelser af forløb.

Der arbejdes på forskellige måder med

- lokalområdet
- menneskekroppen
- dyr og planter samt ansvar og omsorg for disse
- opmærksomhed på hverdagsfænomener
- udvikling af kategoriopfattelse.

Delmål for natur og teknik i 3. – 4. kl.

Gennem børnenes færden i naturen og i lokalområdet udvikles deres iagttagelser til at blive mere selvstændige og systematiske, så der i stigende grad kan lægges vægt på sammenhænge, forskelle og forandringer samt forståelse af samspillet mellem mennesker, natur og teknik.

Dette giver baggrund for viden om livsbetingelser og levevilkår som led i opbygningen af en begyndende helhedsforståelse.

Gennem undersøgende og systematiserende arbejde udvikles børnenes fagsprog og begrebsverden og den mere enkle spørgende adfærd udvikles hen mod forudsigelser og formulering af hypoteser.

Der arbejdes på forskellige måder med

- menneskekroppens opbygning og funktion samt sund levevis
- dyr og planter samt deres levesteder
- hvordan organismer opfylder deres livsbetingelser forskellige steder på jorden
- hverdagsfænomener som f.eks. elektricitet og magnetisme
- ordning og kategorisering af enkle data og informationer.

Delmål for natur og teknik i 5. – 6. kl.

Der lægges vægt på, at eleverne får større sammenhæng og perspektiv i deres viden. Undervisningen tilrettelægges derfor, så eleverne får mulighed for at anvende deres erhvervede kundskaber og færdigheder på en sådan måde, at de kan sammenligne resultater og drage slutninger ud fra egne undersøgelser og eksperimenter. Herved gives mulighed for, at eleverne oplever, at de kan anvende deres viden i nye og måske uventede sammenhænge.

Ligeledes gives der mulighed for, at eleverne kan danne forestillinger om sammenhænge mellem fysiske forhold, kemiske forhold og levevilkår.

Der arbejdes på forskellige måder med

- vigtige sammenhænge mellem planter, dyr og deres levesteder, herunder fødekæder og økosystemer
- menneskelige organsystemer samt begrundelser for valg, der har betydning for egen sundhed
- planter, dyr og mennesker og deres levevilkår forskellige steder på jorden og eksempler på dyr og planters tilpasning til forskellige levevilkår
- naturanvendelse og naturbevarelse samt skrevne og uskrevne regler om at færdes sikkert og hensynsfuldt i naturen
- miljøproblemer, lokalt og globalt, og eksempler på, hvordan disse problemer kan løses
- at vælge, designe og bruge relevante hjælpemidler samt formidle egne og andres undersøgelser vha. relevante fremstillingsformer.

Natur og teknik, mht. biologi

Formålet med undervisningen i natur/teknik er, at eleverne gennem oplevelser og erfaringer med natur og teknik opnår indsigt i vigtige fænomener og sammenhænge og udvikler tanker, sprog og begreber, som har værdi i det daglige liv. Elevernes iagttagelser og eksperimenter skal medvirke til, at de udvikler praktiske færdigheder, kreativitet og evne til samarbejde. Undervisningen skal vedligeholde og fremme elevernes glæde ved at beskæftige sig med natur, teknik, livsbetingelser og levevilkår samt deres lyst til at stille spørgsmål og lave undersøgelser.

Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler forståelse af samspillet mellem menneske og natur i deres eget og fremmede samfund samt ansvarlighed over for miljøet som baggrund for engagement og handling.

Udviklingen i undervisningen 5.-6. klasse

DEN NÆRE OMVERDEN

Beskrivelse af undervisningen	Delmål efter 6. klasses trin
<p>I elevernes undersøgende og udforskende arbejde lægges vægt på sammenhænge, forskelle og forandringer. Undersøgelser af indgår så vidt muligt i sammenhæng med løsning af konkrete opgaver.</p> <p>I arbejdet med lokalområdet og med naturen skal undervisningen skabe en sammenkædning af undersøgelse, beskrivelser og opstilling af udviklingsmuligheder.</p> <p>Der arbejdes med modeller for og simuleringer af lokalområdets udvikling gennem brug af egnede konkrete eller elektroniske hjælpemidler.</p> <p>Undervisningen skal give mulighed for, at eleverne oplever, at de kan anvende deres viden i nye og måske uventede sammenhænge.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udvælge og anvende materialer og stoffer på baggrund af deres forskellige egenskaber som styrke, isolerings- eller ledningsevne ▪ give eksempler på, hvordan nye egenskaber fremkommer, når forskellige materialer og stoffer bruges sammen ▪ beskrive og fremdrage sammenhænge i enkle produktionsprocesser fra hverdagen ▪ beskrive og fremdrage karakteristiske træk ved lokalområdet og sammenligne med områder, der har en anden struktur ▪ beskrive og redegøre for, på hvilke måder lokalområdet har ændret sig ▪ komme med forslag til, hvorledes lokalområdet kan udvikle sig ▪ beskrive sammenhængen mellem planter, dyr og deres levesteder, herunder fødekæder og økosystemer ▪ sammenligne forskellige levesteder og forskellige planter og dyrs tilpasning ▪ diskutere forskelle på det levende og det ikke-levende ▪ beskrive vigtige menneskelige organsystemer, herunder kredsløb og væsentlige faktorer, der påvirker disse, som kost og motion ▪ begrunde valg om forhold, der har betydning for egen sundhed ▪ sammenligne egne observationer med en vejrudsigt ▪ fortælle om fænomener, der knytter sig til de forskellige årstider.

--	--

DEN FJERNE OMVERDEN

Beskrivelse af undervisningen	Delmål efter 6. klassetrin
<p>Undervisningen skal give mulighed for, at eleverne danner forestillinger om sammenhænge mellem fysiske forhold, kemiske forhold og levevilkår.</p> <p>Undervisningen tilrettelægges, så elevernes forestillinger om levevilkår forskellige steder på jorden udfordres gennem mødet med naturfaglige modeller og begreber.</p> <p>Gennem et naturfagligt valg af udgangspunkt og begrebssæt skal eleverne have mulighed for at opnå kendskab til et naturvidenskabeligt verdensbillede og dermed opleve forklaringer på jordens og livets udvikling.</p> <p>Undervisningen tilrettelægges, så eleverne kan bruge varierede udtryksformer i deres formidling af naturfagligt indhold.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ redegøre for karakteristiske træk ved regionale områder med udgangspunkt i egne forhold, ▪ redegøre for, hvorledes regionale områder har ændret sig ▪ redegøre for, hvorledes naturkatastrofer indvirker på dyr og menneskers levevilkår ▪ redegøre for årsager til naturkatastrofers opståen ▪ forholde sig til mediernes fremstilling om naturfaglige forhold ud fra egen viden ▪ beskrive forhold, der har betydning for dyr og planter tilpasning til forskellige levevilkår ▪ sammenligne og beskrive de forskelle i levevilkår, mennesker har forskellige steder på jorden ▪ knytte sammenhænge mellem oplysninger fra tematiske kort og den virkelighed, de repræsenterer ▪ sammenholde viden om regionale og globale mønstre med viden om levevilkår for mennesker, dyr og planter ▪ kende alment geografisk navnestof fra regioner og stater i vores egen og andre verdensdele ▪ sammenligne geografiske forhold, der er karakteristiske for udvalgte regioner og stater i vores egen og andre verdensdele ▪ kende hovedtræk af solsystemets opbygning og forbinde dette med dagslængde, årstider, klimaforskelle, tidevand ▪ kende hovedtræk af jordens og livets udvikling ▪ beskrive forhold, der har betydning for livets udvikling, herunder variationer og naturlig udvælgelse.

MENNESKETS SAMSPIL MED NATUREN

Beskrivelse af undervisningen	Delmål efter 6. klassetrin
<p>Viden om anvendelse af naturen og udnyttelse af ressourcer er grundlag for afdækning af interesse modsætninger og miljøproblemer. Eleverne skal</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kende til skrevne og uskrevne regler om at færdes sikkert og hensynsfuldt i naturen ▪ redegøre for naturanvendelse og naturbevarelse lokalt og globalt og de interesse modsætninger, der knytter sig hertil

<p>arbejde med problemstillinger, der er enkle at overskue og så tilpas almene, at de kan vise forskellige sider af samspillet mellem menneske og natur.</p> <p>Undervisningen skal give eleverne mulighed for at argumentere for løsninger på disse problemstillinger på baggrund af egne ideer, viden og værdier.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ redegøre for eksempler på ressourcer, der har betydning for planter, dyr og menneskers levevilkår ▪ give eksempler på, hvordan samfundets brug af teknologi på et område kan skabe problemer på andre områder som vand/spildevand og energiforsyning/forurening ▪ give eksempler på, hvordan ændringer i anvendelse af teknologi har indvirket på planter, dyr og menneskers levevilkår, herunder transport og landbrug ▪ kende til miljøproblemer lokalt og globalt samt give eksempler på, hvordan disse problemer kan løses.
---	--

ARBEJDSMÅDER OG TANKEGANGE

Beskrivelse af undervisningen	Delmål efter 6. klassetrin
<p>Eleverne arbejder med at stille spørgsmål, fremsætte forudsigelser og hypoteser, planlægge og gennemføre undersøgelser og eksperimenter på en sådan måde, at deres begrebsverden bliver udfordret og udviklet.</p> <p>Undervisningen tilrettelægges, så eleverne får mulighed for at anvende deres erhvervede kundskaber og færdigheder på en sådan måde, at de selv bliver i stand til at sammenligne resultater og drage slutninger af deres undersøgelser. I formidlingen af deres resultater skal eleverne have mulighed for at anvende og udvikle deres fagsprog. Eleverne skal opleve, at de kan bruge deres egne erfaringer og deres egen viden, når de skal forholde sig til informationer og resultater andre steder fra.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stille spørgsmål med udgangspunkt i egne ideer og fremsætte hypoteser som grundlag for undersøgelser ▪ planlægge og gennemføre enkle undersøgelser og eksperimenter af mere systematisk karakter ▪ sammenligne undersøgelsesresultater og sammenfatte enkle generelle regler, bl.a. om opløsning, fordampning og magnetisme ▪ designe og bygge apparater og modeller efter egne ideer og redegøre for form, funktion og hensigt ▪ vælge og benytte relevant udstyr ▪ bruge relevante hjælpemidler som mikroskop og indikatorer ▪ opsamle og formidle undersøgelser og eksperimenter ▪ benytte fagsprog og anvende abstrakte begreber ▪ formidle egne og andres undersøgelser og eksperimenter ved hjælp af relevante fremstillingsformer, bl.a. gennem tekst, grafisk fremstilling, foredrag og dramatisering ▪ give begrundede svar ved at sammenstille egne erfaringer og informationer andre steder fra ▪ opsamle, ordne og formidle data og informationer.

Fortælling og emneundervisning på Mellerup Friskole

Overordnede betragtninger

De bagved liggende tanker for fortælling og emneundervisning på Mellerup Friskole er bl.a. præget af følgende punkter fra værdigrundlaget:

- et forpligtende fællesskab, hvor alle regnes for ligeværdige, og hvor det enkelte menneske har ansvar og frihed inden for fællesskabets rammer.
- at fællessangen og det levende ord er bærende i skolen, - gennem mytologiske, historiske, bibelske, litterære og personlige fortællinger, så menneskelivet får en central placering, - ligesom vi vedkender os vor kristne kulturarv.
- at dannelse og uddannelse i høj grad hænger sammen, så man gennem erfaringer og undren opnår erkendelser og oplevelser for resten af livet.

Samtidig med, at ethvert menneske er noget enestående i sig selv, er det også født ind i en bestemt folkelig, historisk og miljømæssig sammenhæng. Vi ønsker med fortællingen og emneundervisningen at praktisere ligeværdig livsoplysning ved at kaste lys over vores fælles tilværelse.

I denne sammenhæng kommer også det historisk- poetiske til udtryk, idet poesien er beretningen om folkets drømme, og historien er beretningen om, hvordan det gik med at føre drømmene ud i virkeligheden. Det historisk- poetiske element er et redskab til at få større klarhed over den kurs, den enkelte skal følge her i livet.

Fortælling og emnetimer består derfor af mange elementer fra forskellige fagområder, som udgør byggestenene i den samlede undervisningen. Fagområderne er bl.a.:

- fortællinger – skønlitteratur – danske sange
- historie – samfundsfag - medborgerskab
- geografi
- natur og teknik
- billedkunst
- det sociale liv – herunder klasselærerfunktionen

Fortælling

Den mundtlige fortælling og oplæsning af skønlitterære værker har en central placering i skolearbejdet. Fortællingen af såvel eventyr, myter og sagn samt bibelhistorie og vort folks historie har det formål at give børnene en oplevelse, der taler til deres følelser og poetiske sans, ligesom den ved sit engagement udvikler de indre billeder og fantasien samt udvider børnenes ordforråd. Samtidig har fortællingerne ofte en universel karakter, som kan hjælpe børnene til selvforståelse og identitetsdannelse.

Historie

Formålet med undervisningen i historie er at styrke elevernes historiebevidsthed og identitet og øge deres lyst til og motivation for aktiv deltagelse i et demokratisk samfund. Det sker ved at fremme deres indsigt i, at mennesker er historieskabte såvel som historieskabende.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er

- Tid og rum
- Historie i fortid og nutid
- Fortolkninger og formidling

Sammen med fagene geografi og natur og teknik integreres disse centrale områder i den ugentlige emneundervisning på de forskellige klassetrin med henblik på en progression i børnenes læring fra bh. – 7/8. kl. Det tilstræbes, at børnene får indsigt i historiske begivenheder og samfundsforhold fra alle tidsepoker, så de får etableret overblik og sammenhængsforståelse over tidsforløb fra de ældste tider og til nutiden. Undervisningen i samfundsfag og medborgerskab vil bygge på dette historiefaglige fundament. Herved udvikles forståelse af og holdning til egen kultur, andre kulturer og menneskers samspil med naturen.

Praktiske aktiviteter og undersøgelser samt glæden ved at gå på opdagelse er en vigtig og naturlig del af undervisningen i historie, bl.a. i forbindelse med besøg på forskellige lokaliteter og museer. Den gode oplevelse kan herved give mulighed for eftertanke og styrke børnenes forståelse af udviklingen af dansk kultur i mødet med andre kulturer.

(Yderligere beskrivelse af faget ses under fagplanen for historie).

Geografi

Formålet med undervisningen i geografi er, at børnene tilegner sig viden om og forståelse af de naturgivne og kulturskabte forudsætninger for levevilkår både i nærmiljøet, i Danmark og i andre lande samt samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer og dermed følgende vilkår for indbyrdes samspil.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er

- Naturgrundlaget og dets udnyttelse
- Kultur og levevilkår
- Globale mønstre
- Arbejdsområder og tankegange

Sammen med fagene historie og biologi samt natur og teknik integreres disse centrale områder i den ugentlige emneundervisning på de forskellige klassetrin med henblik på en progression i børnenes læring fra bh. – 7/8. kl. begyndende i nærmiljøet og egne iagttagelser med fortsættelse i en forståelse af Danmark og de lande, som har fælles historie med Danmark. Senere i forløbet arbejdes med andre lande og verdensdele så også globale mønstre bliver tydelige og forståelsen heraf kan indgå i andre sammenhænge og vurdering af problemstillinger.

Praktiske aktiviteter og undersøgelser samt glæden ved at gå på opdagelse er en vigtig og naturlig del af undervisningen i geografi, bl.a. i forbindelse med besøg på forskellige lokaliteter. Den gode oplevelse kan herved give mulighed for eftertanke, videre planlægning og efterfølgende vurdering. (Yderligere beskrivelse af faget ses under fagplanen for geografi).

Natur og teknik

Formålet med undervisningen i natur og teknik er, at børnene gennem oplevelser og erfaringer med natur og teknik opnår indsigt i vigtige fænomener og sammenhænge og udvikler tanker, sprog og begreber, som har værdi i det daglige.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er:

- Den nære omverden
- Den fjerne omverden
- Menneskets samspil med naturen
- Arbejdsområder og tankegange

Sammen med fagene historie og geografi integreres disse centrale områder i den ugentlige emneundervisning på de forskellige klassetrin med henblik på en progression i børnenes læring fra bh. – 6. kl. begyndende i nærmiljøet og egne iagttagelser med fortsættelse i en forståelse af den fjernere omverden og den teknologiske udvikling. Livsbetingelser for mennesker, dyr og planter ses i sammenhæng med den historiske proces, som har præget klodens og livets udvikling. Endvidere inddrages etiske overvejelser i relation til menneskets samspil med natur og teknik.

Praktiske aktiviteter, undersøgelser og eksperimenter samt glæden ved at gå på opdagelse er en vigtig og naturlig del af undervisningen i natur og teknik, bl.a. i forbindelse med besøg på forskellige lokaliteter. Den gode oplevelse kan herved give mulighed for undren, eftertanke, videre planlægning og efterfølgende vurdering på et naturfagligt fundament.

(Yderligere beskrivelse af faget ses under fagplanen for natur og teknik).

HISTORIE

Formålet med undervisningen i historie er at styrke elevernes historiebevidsthed og identitet og øge deres lyst til og motivation for aktiv deltagelse i et demokratisk samfund. Det sker ved at fremme deres indsigt i, at mennesker er historieskabte såvel som historieskabende.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er

- Tid og rum
- Historie i fortid og nutid

- Fortolkninger og formidling

Sammen med fagene geografi og natur og teknik integreres disse centrale områder i den ugentlige emneundervisning på de forskellige klassetrin med henblik på en progression i børnenes læring fra bh. – 7/8. kl. Det tilstræbes, at børnene får indsigt i historiske begivenheder og samfundsforhold fra alle tidsepoker, så de får etableret overblik og sammenhængsforståelse over tidsforløb fra de ældste tider og til nutiden. Undervisningen i samfundsfag og medborgerskab vil bygge på dette historiefaglige fundament. Herved udvikles forståelse af og holdning til egen kultur, andre kulturer og menneskers samspil med naturen.

Praktiske aktiviteter og undersøgelser samt glæden ved at gå på opdagelse er en vigtig og naturlig del af undervisningen i historie, bl.a. i forbindelse med besøg på forskellige lokaliteter og museer. Den gode oplevelse kan herved give mulighed for eftertanke og styrke børnenes forståelse af udviklingen af dansk kultur i mødet med andre kulturer.

Slutmål for historie

Progressionen i undervisningen fra bh. – 7/8. kl. indebærer, at de samme indholdsområder tages op flere gange, så børnene får mulighed for at bygge oven på det tidligere lærte for herved at øge og udvikle deres forståelse, så viden og færdigheder kan anvendes med stigende udbytte.

Undervisningen skal lede frem mod, at børnene har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der giver dem indsigt i og forståelse for

Tid og rum

- at placere historiske emner og temaer i tid og geografisk område
- at kende almindelige betegnelser for tidsepoker og placere dem kronologisk
- at gøre rede for sammenhænge mellem historiske begivenheder og den tid, som de foregår i
- at relatere begivenheder fra Danmarks historie til kultur- og samfundsudvikling i andre dele af verden

Historie i fortid og nutid

- at gengive og fortolke begivenheder fra Danmarks historie
- at sætte Danmarks historie i relation til Nordens, Europas og Verdens historie
- at forklare om kulturer og kulturmøder i et udviklingsperspektiv
- at udtrykke sig om, hvordan begreberne magt og ret indgår i historiske sammenhænge

Fortolkning og formidling

- at analysere og fortolke historiske fremstillinger
- at indkredse historiske emner og temaer og formulere spørgsmål hertil
- at anvende og forholde sig kritisk til forskellige materialer og kilder
- at videregive og skabe fortællinger, der tolker dele af historiens udviklingsforløb
- at forsøge at rekonstruere historiske genstande og begivenheder

Delmål for historie i bh. – 2. kl.

Undervisningen tager udgangspunkt i børnenes umiddelbare opfattelser af tid, rum og historie, ligesom undervisningen tilrettelægges, så børnene anvender varierede erkendelses- og fremstillingsformer. Herved kommer børnene bl.a. til at påpege og diskutere forskelle mellem fortidige og nutidige levevilkår.

Undervisningen sigter mod at børnene får indsigt i og forståelse for

- begreberne fortid, nutid og fremtid
- anvendelse af en tidslinie
- sammenhænge i forbindelse med familie, slægt og fællesskaber
- at kunne iagttage synlige spor fra fortiden
- at kunne gengive historiske fortællinger
- at kunne gengive fremstillinger af historiske begivenheder med egne ord og i form af tegninger eller drama
- historiske begivenheder, så de kan deltage i en samtale og udtrykke egne holdninger herom
- fortidens begivenheder og samfund, så de selv kan skabe fortællinger om hverdagsmennesker fra den tid
- fortidens levevis, så de kan fremstille modeller og efterligninger af genstande fra den tid

Delmål for historie i 3. – 4. kl.

Undervisningen bygger på og videreudvikler erfaringerne fra det tidligere arbejde med historien på en sådan måde, at børnenes bevidsthed om den historiske udvikling bliver bredere og mere nuanceret.

Ligeledes udvikles børnenes forståelse af den betydning mødet med andre kulturer har haft for udviklingen, samt at nationers grænser ikke er statiske, men markerer landenes aktuelle geografiske udstrækning og samtidig fortæller om relationerne til de omkringliggende nationer.

Undervisningen sigter mod, at børnene får indsigt i og forståelse for

- værdien af kunne fremstille en tidslinie
- værdien af at kende sagn og historiske personligheder
- at kunne stille relevante spørgsmål til historiske beretninger, spor og begivenheder
- begivenheder, der knytter sig til Danmarks og Nordens grænser
- hverdagen i andre kulturer
- beslutningsprocesser i fællesskaber og samfund
- at kunne gengive historiske fortællinger
- at kunne gengive fremstillinger af historiske begivenheder med egne ord og i form af tegninger eller drama
- fortidens begivenheder og samfund, så de selv kan skabe fortællinger om hverdagsmennesker fra den tid
- fortidens levevis, så de kan fremstille modeller og efterligninger af genstande fra den tid

Delmål for historie i 5. – 6. kl.

Undervisningen bygger på og videreudvikler erfaringerne fra det tidligere arbejde med historien på en sådan måde, at børnenes bevidsthed om den historiske udvikling bliver stadig bredere og mere nuanceret.

I den forbindelse præsenteres børnene for typiske opdelinger af dansk historie, og det kronologiske overblik udbygges.

I undervisningen styrker børnene deres forudsætninger for at analysere og vurdere faktorer og aktører, som har spillet en væsentlig rolle for udviklingen lokalt og nationalt.

Undervisningen sigter mod, at børnene får indsigt i og forståelse for

- de tidsepoker, der knytter sig til Danmarks historie, herunder tidligere bearbejdede og aktuelle perioder som stenalder, bronzealder, jernalder, vikingetid, middelalder, renæssance, reformation og oplysningstid.
- udviklings- og forandringsprocesser fra Danmarks historie
- historiske personligheder og den betydning, de tillægges for udviklingen af politiske og kulturelle fællesskaber
- at sætte begivenheder fra Danmarks historie i tidsmæssig relation til verdens historie
- at formulere enkle historiske problemstillinger
- at tage stilling til forskellige fortolknings budskaber
- at begrunde egne holdninger til historiske problemstillinger

Delmål for historie i 7. – 8. kl.

Undervisningen bygger på og videreudvikler erfaringerne fra de tidligere forløb. Eleverne præsenteres for materialer, der lægger op til analyse af fortolkninger af dansk historie og brug heraf – herunder drøftes motiver og interesser, der kan ligge bag disse fortolkninger.

I undervisningen fokuseres på skiftende epokers menneske- og samfundssyn således, at eleverne kan få kendskab til, hvordan samfundsmæssige fællesskaber bliver reguleret. Det sker ved at arbejde med forskellige tidsaldres opfattelser af demokrati og ved at undersøge, hvordan folket i praksis er blevet inddraget i styret.

Undervisningen tilrettelægges, så eleverne får dybere indsigt i forskellige sæt af værdier, som udfordrer deres meninger og holdninger. Ligeledes inddrages i stigende grad metoder og fremgangsmåder, der er knyttet til projektarbejdsformen.

Undervisningen sigter mod, at eleverne får indsigt i og forståelse for

- at relatere Danmarks historie til udviklingen i andre områder af Verden i forbindelse med kolonitid, ekspeditioner og udvandring
- årsager til og følger af emigration, immigration og mobilitet, herunder europæisk kolonisering af den 3. verden
- forskellige former for demokrati
- baggrunden for legitimering af magt og ret, herunder Jyske Lov, Den danske Grundlov og Verdenserklæringen om Menneskerettigheder
- tidsepoker som renæssance, enevælde, folkestyre og industrialisering
- at kunne skelne mellem faktuelle informationer, og hvad der er forklaringer og fortolkninger
- at kunne diskutere forskellige værdier og argumentere for egne holdninger til historiske problemstillinger

GEOGRAFI

Formålet med undervisningen i geografi er, at børnene tilegner sig viden om og forståelse af de naturgivne og kulturskabte forudsætninger for levevilkår både i nærmiljøet, i Danmark og i andre lande samt samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer og dermed følgende vilkår for indbyrdes samspil.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er

- Naturgrundlaget og dets udnyttelse
- Kultur og levevilkår
- Globale mønstre
- Arbejdsområder og tankegange

Sammen med fagene historie og biologi samt natur og teknik integreres disse centrale områder i den ugentlige emneundervisning på de forskellige klassetrin med henblik på en progression i børnenes læring fra 1. – 7/8. kl. begyndende i nærmiljøet og egne iagttagelser med fortsættelse i en forståelse af Danmark og de lande, som har fælles historie med Danmark. Senere i forløbet arbejdes med andre lande og verdensdele så også globale mønstre bliver tydelige og forståelsen heraf kan indgå i andre sammenhænge og vurdering af problemstillinger.

Praktiske aktiviteter og undersøgelser samt glæden ved at gå på opdagelse er en vigtig og naturlig del af undervisningen i geografi, bl.a. i forbindelse med besøg på forskellige lokaliteter. Den gode oplevelse kan herved give mulighed for eftertanke, videre planlægning og efterfølgende vurdering.

Slutmål for geografi

Progressionen i undervisningen fra 1. – 7/8. kl. indebærer, at de samme indholdsområder tages op flere gange, så børnene får mulighed for at bygge oven på det tidligere lærte for herved at øge og udvikle deres forståelse, så viden og færdigheder kan anvendes med stigende udbytte.

I faget geografi vil indholdsområderne fortrinsvis være geografiske begreber og metoder, som giver børnene forståelse af

Naturgrundlaget og dets udnyttelse

- det geologiske kredsløb
- vigtige forhold bag vejr, klima og klimaforandringer på jorden
- hvordan isen, vandet og vinden kan forme landskaber
- sammenhængen mellem landskab, klima, jordbund og vand som grundlag for levevilkår i verdens forskellige egne

Kultur og levevilkår

- vigtige forhold, der påvirker befolknings- og byudvikling med udgangspunkt i danske forhold
- menneskers levevilkår i eget og andre samfund
- årsager til internationale konflikter begrundet i geografiske forhold
- de miljømæssige konsekvenser af samfundenes udnyttelse af naturgrundlaget

Globale mønstre

- globale naturgeografiske mønstre, kredsløb og sammenhænge
- den globale befolknings- og storbyfordeling
- globale mønstre i forbindelse med økonomi, produktion, ressourceforbrug, miljø og forurening

Arbejds måder og tankegange

- at anvende globus, kort, fly- og satellitfoto
- at kende verdensdele, lande, byer m.m. på kort og globus, herunder navne på væsentlige lokaliteter og deres placering
- foretage undersøgelser, målinger og registreringer på grundlag af egne iagttagelser og oplevelser i natur- og kulturlandskabet
- at analysere globale mønstre, problemstillinger og regioner og samspillet mellem disse ved hjælp af geografiske kilder og hjælpemidler.
- at anvende informationsteknologi i forbindelse med informationssøgning, undersøgelser, registrering, bearbejdning og fremlæggelse.

Delmål for geografi i 1. – 2. kl.

Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forskellige forudsætninger, deres nysgerrighed, egne oplevelser, interesser og deres hverdag.

I undervisningen indgår forskellige udtryksformer som f.eks. fortælling, illustration, skrift eller model med henblik på at udvikle iagttagelsesevne og undren samt fantasi, kreativitet, tanke, sprog og begreber, hvorved der lægges op til sammenligning og forståelse af sammenhænge bl.a. ved hjælp af spørgsmål og forudsigelser af forløb.

Der arbejdes på forskellige måder med at

- beskrive dele af lokalområdet
- kende forskellige naturområder
- kende forhold, der karakteriserer de forskellige årstider, sol og måne samt ændringer i længde på dag og nat
- iagttage og undersøge enkle forhold vedrørende vejret
- kende navne på og placering af lokaliteter bl.a. i forbindelse med enkle øvelser i brug af kortmateriale

Delmål for geografi i 3. – 4. kl.

Gennem børnenes færden i naturen og i lokalområdet udvikles deres iagttagelser til at blive mere selvstændige og systematiske, så der i stigende grad kan lægges vægt på sammenhænge, forskelle og forandringer.

Dette giver baggrund for viden om de livsbetingelser og levevilkår, der findes i forskellige regioner således, at sammenligning mellem kendte forhold i den nære omverden og forhold i fjernere regioner danner udgangspunkt for børnenes arbejde og stimulerer deres nysgerrighed som led i opbygningen af en begyndende helhedsforståelse. Samtidig udvikler børnene deres brug af fagudtryk, fagsprog og begrebsverden samt navnestof og mere selvstændige arbejdsformer bl.a. ved at anvende kort og globus.

Der arbejdes på forskellige måder med at

- sammenligne lokalområdet og Danmark med eksempler fra f.eks. Færøerne og Grønland samt de nordiske lande
- kende og beskrive menneskers levevilkår i andre kulturer set i forhold til egne levevilkår
- give eksempler på, hvordan naturkatastrofer indvirker på planter, dyr og menneskers levevilkår
- anvende enkle måleinstrumenter til undersøgelser af vejret samt brug af enkle fagudtryk til beskrivelse af vejriagttagelser
- kende forskellige klimazoner og plantebælter på tematiske kort
- kende forskellige landskabstyper
- kende alment geografisk navnestof fra regioner og stater i vores egen del af verden
- kende geografiske forhold, der er karakteristiske for udvalgte regioner og stater i vores egen verdensdel
- kende månens bevægelse omkring jorden og jordens bevægelse omkring solen og forbinde dette med oplevede dagligdags fænomener

Delmål for geografi i 5. – 6. kl.

I børnenes undersøgende og udforskende arbejde lægges vægt på sammenhænge, forskelle og forandringer. Undervisningen skal give mulighed for, at børnene oplever, at de kan anvende deres viden i nye og måske uventede sammenhænge. Børnenes forestillinger om levevilkår forskellige steder på jorden udfordres og de oplever forklaringer på jordens udvikling.

Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne kan bruge varierede udtryksformer i formidlingsprocessen.

Børnene skal arbejde med problemstillinger, der er enkle at overskue og så tilpas almene, at de kan vise forskellige sider af samspillet mellem mennesker og natur.

Børnene skal opleve, at de kan bruge egne erfaringer og deres egen viden, når de skal forholde sig til informationer og resultater andre steder fra.

Der arbejdes på forskellige måder med at

- sammenligne egne observationer med en vejrudsigt
- redegøre for karakteristiske træk ved regionale områder med udgangspunkt i egne forhold
- redegøre for, hvorledes regionale områder har ændret sig
- redegøre for årsager til naturkatastrofers opståen
- redegøre for, hvorledes naturkatastrofer indvirker på dyr og menneskers levevilkår
- sammenligne og beskrive forskelle i levevilkår, mennesker har forskellige steder på jorden
- knytte sammenhænge mellem oplysninger fra tematiske kort og den virkelighed, de repræsenterer
- sammenholde viden om regionale og globale mønstre med viden om levevilkår for mennesker, dyr og planter
- kende alment geografisk navnestof fra regioner og stater i vores egen og andre verdensdele
- kende hovedtræk af solsystemets opbygning og forbinde dette med dagslængde, årstider, klimaforskelle og tidevand
- kende hovedtræk af jordens og livets udvikling
- redegøre for eksempler på ressourcer, der har betydning for planter, dyr og menneskers levevilkår

- stille spørgsmål med udgangspunkt i egne ideer og fremsætte hypoteser som grundlag for undersøgelser
- benytte fagsprog og anvende abstrakte begreber
- opsamle, ordne og formidle data og informationer

Delmål for geografi i 7. – 8. kl.

Naturgeografiske og kulturgeografiske fænomener, aktuelle begivenheder og lokalsamfundet bruges som afsæt for undervisningen.

Arbejdet varieres gennem en vekslen mellem oplevelser, fortællinger, forskelligartede undervisningsmidler og aktiviteter, hvor eleverne er aktive og undersøgende. Ved at arbejde med faglige begreber får eleverne mulighed for at drage paralleller og perspektivere fra bearbejdet stof til lignende fænomener andre steder i verden.

Med udgangspunkt i udvalgte områder arbejdes med virkninger af naturens kræfter, så eleverne får forståelse af de generelle processer i naturen.

Verdenskortet er et centralt undervisningsmiddel, som binder emner og globale mønstre sammen. Eleverne udbygger derved kontinuerligt deres eget billede af verden og et globalt overblik, som de kan anvende som et nødvendigt arbejdsredskab.

Eleverne øver sig i at vælge passende redskaber og metoder, når de undersøger geografiske fænomener og analyserer og vurderer problemstillinger. Eleverne øves kontinuerligt i at læse forskellige korttyper og finde oplysninger, som er relevante for den konkrete undervisning.

Der arbejdes på forskellige måder med at

- give eksempler på sammenhænge mellem pladetektonik og bjergkædedannelse, vulkanisme og jordskælv
- illustrere processerne erosion, transport, aflejring og bjergartsdannelse i et kredsløb
- anvende enkle begreber i beskrivelsen af vejr og klima
- kende til naturlige klimasvingninger og samfundenes påvirkning af jordens klima
- give eksempler på is, vands og vinds erosions-, transport- og aflejningsformer og deres betydning for landskabers udformning
- kende til dannelsen af istidslandskabet i Danmark
- give eksempler på, at forskellige dyrkningsmønstre er afhængige af og har indflydelse på de givne naturforhold
- kende til grundvandsdannelse og dens betydning for forekomsten af rent drikkevand
- kende til byvækst og byers opbygning og funktioner
- kende til befolkningsudvikling
- sammenligne egne levevilkår med levevilkår i fattige lande
- sammenholde regioners erhvervmæssige og økonomiske udvikling med levevilkårene
- kende til fremmede kulturers levevis og værdier og normer i eget samfund
- kende eksempler på konflikter, der kan skyldes grænsedragning, befolkningsminoriteter, adgang til vand og andre ressourcer
- kende til politiske, militære og økonomiske samarbejder mellem lande og deres rolle i forbindelse med konfliktløsning
- kende til miljømæssige konsekvenser af råstofudnyttelse og produktion knyttet hertil
- kende konsekvenser af samfundenes forbrugsmønstre for natur og miljø
- beskrive jordens inddeling i klimazoner og plantebælter
- beskrive det globale vandkredsløb

- placere de væsentligste elementer i det globale vindsystem på verdenskortet
- beskrive fordelingen af bjerge, dybgrave, vulkaner og jordskælv på jorden
- kende til befolkningens og befolkningstilvækstens globale fordeling
- kende til fordelingen af verdens storbyer
- beskrive industrilokaliseringen i verden i forhold til råstoffer, transport og markeder
- kende til rige og fattige regioner i verden
- beskrive levevilkår i forskellige regioner ved hjælp af geografiske kilder og hjælpemidler
- sammenligne geografiske forhold lokalt, regionalt og globalt
- anvende geografiske metoder og færdigheder i forståelse og perspektivering af aktuelle naturfænomener og menneskets udnyttelse af naturgrundlaget
- anvende kortet som et væsentligt arbejdsredskab til at søge viden om og svar på geografiske spørgsmål
- kende til principper for korttegning og fremstille enkle kort på grundlag af egne undersøgelser
- kende verdensdele, lande, byer m.m. på kort og globus, herunder væsentlige danske lokaliteter og deres placering
- foretage enkle geografiske undersøgelser, herunder vejrobservationer, i lokalområdet og på ekskursioner
- finde relevante geografiske oplysninger gennem elektroniske medier

Billedkunst

Formålet med undervisningen i billedkunst er, at eleverne ved at skabe, opleve og analysere billeder bliver i stand til at se og sanse på en rig og nuanceret måde, og at bruge og forstå billedsprog som et personligt meddelelses- og udtryksmiddel.

Eleverne skal gennem fremstilling af plane, rumlige og elektroniske billeder, tilegne sig viden og indsigt og få lyst til at udtrykke sig gennem billeder.

De skal gennem oplevelse af andres billeder, den etablerede kunst og andre visuelle kulturformer lære at udvælge, afkode, vurdere og kommunikere billedsproglige udtryk.

Elevernes egenproduktion er en del af den visuelle, dekorative formidling af billedkulturen i deres hverdag.

I bh.kl arbejder eleverne især med billeder på basis af fælles oplevelser, undersøgelser og erfaringer i de nære omgivelser. De eksperimenterer og afprøver billedsproget gennem billedfremstilling, billedsamtaler, beskrivelser og fortolkninger.

Eleverne

- *skildre fantasi, virkelighed, drømme og forestillinger
- *eksperimenterer med tørre og våde farver
- *anvender forskellige tegnetoder med udgangspunkt i fortællinger, naturen og den nære hverdag.
- *afprøver elementære farveblandinger
- *arbejder med forskellige mønstre
- *bruger enkle værktøjer, materialer og teknikker
- *former billedsproget gennem samtale og fortolkning af kunstbilleder
- *forholder sig undersøgende, oplevende og iagttagende til andres billeder
- *afprøver billedsproget som personlig udtryksform

*præsentere og udstiller egne arbejder på skolen som en vigtig del af personlig og fælles meddelelses mulighed.

I 1 kl.- 3. kl. arbejder eleverne fortrinsvis med billedsproget, billedfremstilling og forståelsen af kulturens og historiens billeder i relation til emnerne i danskundervisningen og i emnetimerne. Emneuger supplerer elevernes billedsproglige færdigheder og billedkulturen videreføres og udbygges i forhold til emner og indhold i disse.

I 4. kl. tager undervisningen udgangspunkt i de erfaringer og den viden som eleverne har tilegnet sig gennem billedarbejdet på de for gående trin, samt de indtryk de får ved at beskæftige sig med forskelligartede billedformer indenfor og udenfor skolen.

I de billedfremstillende projekter arbejder eleverne med følgende:

- *fremstilling af skitser og billeder på baggrund af ideer, følelser, holdninger og ved direkte iagttagelser.
- *lærer teknikker, metoder og materialekendskab i forhold til tegning, maleri, collage, grafik og skulpturel arbejde.
- *lærer modellering, sammenføjning og udhugning.
- *undersøger computerens billedskabende muligheder
- *arbejder med farvens virkemidler –kontraster, dybde og stemning
- *eksperimenterer med streg, flade, form, valør, komposition, rum, rytme, nuancer og bevægelse i billedfladen.
- *fremstilling af billeder sammen med andre
- *dekoration

I 5-6-7 kl. undervises eleverne i faglige begreber, stilarter, historiske perioder i kunst historien, forskellige kulturers billeder og kategorisering af billeder. Her oparbejdes erfaringer med at bruge billeder og skulpturer som personlig kommunikations- og meddelelsesmiddel.

Med udgangspunkt i erfaringer og viden om billedsproget udføres dekorationer, udstillinger og udsmykningsopgaver på skolen.

Undervisningen i billedkunst skal lede eleverne frem mod at eleverne tilegner sig kundskaber, færdigheder og muligheder for at bruge billedsproget i deres æstetiske og personlige udvikling.

Idræt

Generel beskrivelse

Der undervises i idræt fra børnehaveklasse til 7. klasse. Undervisningen foregår over to sammenhængende ugentlige lektioner. Fra 5. til 7. klassetrin indgår idræt yderligere i værkstedsundervisningen. Det vil sige, at 5. til 7. klasse har fire ugentlige idrætstimer, 1/3 af skoleåret.

Formålet med undervisningen i idræt er, at eleverne gennem alsidige idrætslige oplevelser, erfaringer og refleksioner opnår kropslig og almen udvikling.

Det tilstræbes at eleverne får mulighed for, at opleve glæde ved og lyst til at udøve idræt. At udvikle forudsætninger for at forstå betydningen af livslang fysisk udfoldelse i samspil med natur, kultur og det samfund, de er en del af.

Lokalområdet byder på skov og stand som udnyttes, især i sommerhalvåret, i undervisningen. Området benyttes lige fra sanseleg – for de mindste, til orienteringsløb – for de ældste.

Undervisningen skal give eleverne forudsætninger for at tage ansvar for sig selv og indgå i et forpligtende fællesskab.

Udviklingen i undervisningen

Beskrivelse af undervisningen	Delmål efter 2. klassetrin
<p>Undervisningen bygger på elevernes forskellige forudsætninger, der vil være præget af biologisk udvikling, omfang af den motoriske stimulering fra hjemmet, evt. arbejde med bevægelsesmæssige færdigheder i institution og/eller børnehaveklasse samt evt. deltagelse i foreningsidræt.</p> <p>Undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve og opdage kroppens muligheder gennem en bred vifte af lege og spil.</p> <p>Der skabes situationer, hvor eleverne deltager i idrætslige aktiviteter og afprøver, udfordrer, udvikler og opøver deres motoriske færdigheder.</p> <p>Præsentation og træning af forskellige rytmiske elementer prioriteres højt for at styrke den bevægelsesmæssige udvikling.</p> <p>Der skabes situationer, der fremmer elevernes tillid og samarbejde.</p> <p>Det er vigtigt at skabe forståelse for tolerance, således at alle elever uanset deres forudsætninger og formåen oplever accept.</p> <p>Gennem lege og spil præsenteres eleverne for forskellige regler, således at de opnår forståelse for reglernes hensigtsmæssighed i forhold til den enkelte aktivitet.</p> <p>Gennem undervisningen inddrages lokalområdets</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kontrollere grundlæggende bevægelser, først og fremmest gå, løbe, hoppe, hinke, vende og dreje • bruge spænding og afspænding • udføre simple balancer og krydsfunktioner • udføre enkle handlinger, først og fremmest kaste, gribe, sparke, aflevere og modtage med forskellige boldtyper • spille enkle boldspil med få regler deltage i og forstå enkle idrætslige lege • deltage i lege og legelignende opvarmningsformer • vise fortrolighed med bløde, hårde, faste og løse redskaber • udføre grundlæggende gymnastiske færdigheder i afsæt, svæv, landing, rulning, spring, vægtoverføring og forflytning samt vægt på armene • deltage aktivt i sanglege • anvende rytmiske bevægelser til forskellige musikformer • udtrykke forskellige figurer kropsligt • følge enkle regler for adfærd i naturen • samarbejde med en eller flere om at lege • overholde enkle spilleregler

<p>faciliteter, fx legepladser, åbne arealer samt skovområdet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kende til og gennemføre nye og gamle lege • kende til lokalområdets muligheder for fysisk bevægelse, leg og aktivitet • kende til og deltage aktivt i forskellige kulturers lege og sanglege.
--	---

Beskrivelse af undervisningen	Delmål efter 5. klassetrin
<p>Der er fortsat stor opmærksomhed på at opnå sikkerhed i de motoriske færdigheder, fx træning af balance på hhv. højre og venstre ben, kast og modtagning med forskellige boldtyper samt gang og løb i takt til musik. Undervejs i forløbet skal disse automatiserede færdigheder indgå som naturlige elementer i fysisk bevægelse.</p> <p>Undervisningen fokuserer på at udvikle elevernes lyst til idræt samt stimulere deres nysgerrighed og skabertrang.</p> <p>Opbygning af elevernes viden og indsigt i idrætslige aktiviteter, fx leg, dans og opvarmning, bør have et særligt fokus.</p> <p>Gennem forløbet indgår den opnåede sikkerhed i eksperimenterende og udfordrende opgaveløsninger, fx små gymnastiske serier med ruller, spring og balancer. På længere sigt skal eleverne selv tilrettelægge og gennemføre udvalgte idrætslige aktiviteter.</p> <p>Undervisningen skal tilrettelægges således, at den fremmer udviklingen af elevernes kropslige koordination gennem idrætslige handleformer.</p> <p><u>Fællesskabets</u> udfordringer og kvaliteter prioriteres højt.</p> <p>Undervisningen skal tilrettelægges på en sådan måde, at eleverne i stigende grad udvikler indsigt i og ansvar for egen rolle i forhold til fællesskabet.</p> <p>Gennem undervisningen udfordres eleverne til refleksioner over, hvad der sker, når de bruger og</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sammensætte grundlæggende bevægelser som løb-spring, løb-kast, • afsæt-landing, rulle-hop og hop-fald • udføre handlinger med forskellige boldtyper med såvel hænder som fødder • deltage i regelbaserede holdidrætter og små- og minispil • beherske enkle tekniske færdigheder i slagboldspil • turde deltage i legens udfordringer • kende opvarmningsens formål og udførelse • kende til grundtræningselementerne • udarbejde og udføre små serier med behændighedsøvelser og gymnastiske elementer • anvende spænding og afspænding i forbindelse med gymnastiske færdigheder • anvende planer, rum, retning, tid, impuls og bevægelsesudslag med og uden musikledsagelse • udtrykke stemninger med kroppen • deltage i friluftaktiviteter • færdes i naturen ved hjælp af kort i kendt terræn • udvise samarbejdsevne og social opmærksomhed i forhold til idrætslige aktiviteter • forstå egen rolle og eget ansvar i regelbaserede aktiviteter • kende fysiske ændringer i forbindelse med puberteten • acceptere forskelligheder i egne og

<p>udfordrer sig selv fysisk.</p> <p>For at tilgodese elevernes forskellige fysiske udviklingstrin skiftes der hyppigt mellem de forskellige handleformer, ligesom der arbejdes i forskellige gruppestørrelser og sammenhænge.</p> <p>Undervisningen skal give eleverne mulighed for at få indsigt i idrætskulturens positive sider.</p> <p>Undervisningen skal tilrettelægges således, at elevernes lyst til fysisk aktivitet uden for skoletiden understøttes.</p>	<p>andres færdigheder</p> <ul style="list-style-type: none"> • erkende egne reaktioner i forbindelse med fysisk aktivitet, som vrede, glæde, skuffelse og udmattelse • kende til kostens indflydelse på kroppens udvikling og præstationer • kende til elementære forhold om kroppens funktioner • forstå betydningen af fairplay • kende lokalområdets muligheder for idrætsudfoldelse.
--	---

Beskrivelse af undervisningen	Delmål efter 7. klasses trin
<p>Undervisningen tager i særlig grad hensyn til elevernes fysiske udvikling.</p> <p>Elevernes beherskelse af tekniske og taktiske færdigheder skal videreudvikles gennem den varierede undervisning.</p> <p>Undervisningen tilrettelægges således, at eleverne gennem forløbet opnår viden om, indsigt i samt forståelse for egne og andres kropslige muligheder.</p> <p>Gennem refleksion over egen indsats skal eleverne i stigende grad blive bevidste om idrættens betydning for den personlige udvikling.</p> <p>Friluftaktiviteter bygger på elevernes kendskab til og erfaring med naturen og åbner muligheder for samarbejde med andre fag.</p> <p>Der bygges videre på fællesskabets udfordringer og kvaliteter. Herigennem skabes situationer, hvor eleverne gennem aktiv handling i større og større udstrækning tager medansvar for undervisningens</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sammensætte, mestre og analysere grundlæggende bevægelser og bevægelsesmønstre • anvende tekniske færdigheder i forskellige spil • forstå taktiske handlemåder i forskellige idrætslige spil • anvende regler i forskellige idrætslige spil • organisere og gennemføre forskellige idrætslige lege, spil og aktiviteter • kende til principper for opvarmning, udstrækning og nedkøling • udarbejde enkle opvarmningsforløb • kende til elementær skadesforebyggelse • kende grundlæggende principper for træningslære • anvende hensigtsmæssig koordination og kropskontrol ved spring og springserier • anvende forskellige stilarter og genrer inden for rytmisk bevægelse • anvende musik sammen med forskellige idrætsdiscipliner • sammensætte rytmiske bevægelsesforløb til musik • skabe og udføre egne danse og koreografier • afprøve forskellige aktiviteter i samspil med og i respekt for naturen • planlægge og gennemføre orienteringsaktiviteter i forskelligt terræn

<p>gennemførelse.</p> <p>Det søges at undervisningen giver mulighed for, at eleverne kan diskutere og formulere handle- og reaktionsmønstre med henblik på at skabe acceptable relationer.</p> <p>Der fokuseres på elevernes forståelse og ansvar for egen sundhed, sikkerhed og trivsel samt sammenhængen mellem kost og fysisk aktivitet.</p> <p>Legen fastholdes og videreudvikles som en skabende, social og kulturel kvalitet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • udvise samarbejdsevne og social opmærksomhed i forhold til idrætslige aktiviteter • forstå egen rolle og eget ansvar i regelbaserede aktiviteter • forholde sig til fysiske og psykiske forandringer i puberteten • forholde sig til tabe-/vindereaktioner i konkurrence • organisere oplevelser og situationer, hvor bevægelse indgår • kende til kroppens kost- og væskebehov i forbindelse med fysisk aktivitet • kende til træningens betydning for sundhed og trivsel • kende forskellige motionsformer • handle i overensstemmelse med fairplaybegrebet
---	---

Musik

Formål

Formålet med undervisningen i musik er, at eleverne udvikler deres evne til at opleve og fordybe sig i sang, musik og bevægelse og til at udtrykke sig på disse områder.

Gennem aktiv og praktisk beskæftigelse med musik gives eleverne muligheder, der kan glæde og skabe nysgerrighed for hele livet.

Undervisningen skal øge elevernes forståelse af sig selv som en del af et fællesskab samt medvirke til udvikling af deres koncentration og motorik. Samt medvirke musikalsk ved vores årlige Julemusical og diverse optræden ved åben morgensang – høstfest – forårsmarked osv.

Med udgangspunkt i dansk musiktradition og morgensang skal undervisningen gennem oplevelse og fællesskab give eleverne forståelse for musik som en del af kulturlivet, sådan at der gennem musikkens mangfoldighed åbnes tilgang til kulturlivets mange sider, også som det udfoldes i andre lande med andre musiktraditioner.

Læseplan

I Børnehaveklasse – 1 – 2 klasse forberedes sange til brug i morgensang så melodi og tekst for sammenhæng – Sange med bevægelse, sanglege.

- Rytmeinstrumenter, klappelege til øvelse af puls- og taktfornemmelse.
- Lytte til musik – tegne til musik og dramatisere musik.

I 3 klasse arbejdes med blokløjt så eleverne får kendskab til noder og melodiforløb. Rytme, puls og bevægelse holdes ved lige.

Endvidere en ekstra time til korøvelser hvor der arbejdes med en og flerstemmig sang. Sangrepertoiret omfatter børnesange, rim og remser. Endvidere inddrages sange, viser og salmer fra forskellige tidsepoker og forskellige musikalske stilarter.

Fra 4 – 5 – 6 og 7 klasse udbygges arbejdet fra 1,2 og 3 klasse. Desuden tilføjes flere instrumenter – elektriske instrumenter, og kendskab til disse. Opmærksomhed på flerstemmighed i såvel sang som instrumentalspil. Kendskab til noder og melodiforløb, at kunne orientere sig på en nodeside. Gennemgang af dele i den klassiske musik. Udenlandske tekster. Repertoiret er her såvel elevernes egne musikvalg som musikfortællinger over større og mere komplicerede værker af både dansk og udenlandsk oprindelse.

Håndarbejde

Der undervises i håndarbejde på alle klassetrin fra 4.-7.(8.)kl. i kortere eller længere forløb.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er:

- Tekstile arbejdsområder
- Det skabende håndværk
- Det kulturhistoriske indhold

Disse 3 områder er grundlaget for tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen. Der lægges desuden vægt på at eleverne oplever glæde ved fremstilling af ting med æstetisk og funktionel værdi, samt at elevernes umiddelbare glæde ved at arbejde med hænderne udfordres og styrkes gennem hele forløbet.

Formål for faget.

Formålet med undervisningen i håndarbejde er, at eleverne ved skabende håndværksmæssigt arbejde opnår livsnære erfaringer og bliver i stand til at overskue samspillet mellem forestilling, planlægning og udførelse og udvikler færdighed i at formgive og fremstille ting, der har æstetisk og funktionel værdi.

Stk. 2. Gennem udfordringerne i den tekstile designproces får eleverne mulighed for at opleve arbejdsglæde, fællesskab og følelsesmæssigt engagement. Derved udvikler eleverne tillid til egen formåen og erkender værdien af æstetisk praktisk arbejde.

Stk.3. Eleverne skal blive fortrolige med tekstil kultur og udtryksform, så de bliver i stand til at vurdere, udvikle og formidle den materielle kultur, de selv og andre skaber og bruger.

Slutmål for faget håndarbejde.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- formgive tekstile produkter
- beherske et udvalg af tekstile teknikker
- vælge hensigtsmæssige materialer, teknikker og arbejdsredskaber
- arbejde med komposition
- bruge relevante fagudtryk
- fremstille produkter med udgangspunkt i egne ideer
- bruge omverdenen som inspirationskilde
- eksperimentere med materialer, farver og teknikker
- overskue en arbejdsgang

Sløjd/krea

Formålet med undervisningen i sløjd er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der knytter sig til skabende og håndværksmæssig fremstilling. de skal udvikle færdigheder i at formgive og fremstille ting, der har æstetisk og funktionel værdi samt blive i stand til at forstå samspillet i processen fra idé over planlægning til udførelse. Elevernes fantasi, glæde ved at skabe, eksperimenterende og vurderende holdning udvikles gennem fordybelse i den praktiske produktfremstilling form herigennem at styrke oplevelsen af tillid til egne muligheder. faget bidrager til bevidstheden om sammenhængen mellem teknologi, miljø og ressourcer. Eleverne opøves i samarbejde, medbestemmelse og medansvar gennem en arbejdsform, hvor dialog og samarbejde er en del af undervisningsmiljøet.

Undervisningen tilrettelægges således, at eleverne får mulighed for at

- udvikle og planlægge arbejdet fra inspiration til færdige produkter
- kende materialer i vor omverden og de værktøjer, der egnede til bearbejdelse af disse
- forstå historiske og nutidige teknologier og deres indflydelse på personlig, miljø- og samfundsmæssig udvikling
- udvikle sig og føle glæde ved praktisk eksperimenterende arbejde

Der undervises i sløjd/krea i kortere og længere perioder i 4. – 7. klasse

De centrale kundskabs og færdighedsområder

Design og produkt

- gennemføre et arbejdsforløb fra inspiration og idé over planlægning til udførelse
- vurdere et færdigt produkt ud fra en æstetisk og funktionel synsvinkel
- eksperimentere med materiale, form, farve og funktion
- fortælle om arbejdsprocessen og fremlægge produktet

Materiale og værktøjskendskab

- vælge og bruge og øvrige tekniske hjælpemidler hensigtsmæssigt
- afprøve forskellige materials muligheder og begrænsninger, fortrinsvis træ og metal
- forholde sig til arbejdsmiljø
- forholde sig til miljø, herunder bæredygtigt materialevalg og bearbejdelse

Kulturteknikker

- anvende nutidige teknikker

- anvende teknikker fra historiske perioder og fremmede kulturer
- drøfte, hvordan menneskelig udviklingstrang påvirker vores levevis
- forholde sig til håndværkets betydning i forskellige samfund

Skabende processer

- udtrykke sig gennem skabende praktisk arbejde
- arbejde i en kreativ proces
- vurdere egen arbejdsindsats

Hjemkundskab

Der undervises i hjemkundskab på alle klassetrin fra 4.-7.(8.)kl. i kortere eller længere forløb

De centrale kundskabs- og færdigheder er:

- Mad, måltider og livskvalitet
- Fødevarer og håndværk
- Forbrug, miljø og ressourcer
- Hygiejne og sundhed.

I hjemkundskab skal de grundlæggende kundskaber og færdigheder i hvert af de fire områder udvikles som en helhed på alle fagets klassetrin både i faget hjemkundskab, og når faget hjemkundskab indgår i tværgående emner og problemstillinger.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er grundlaget for tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen, således at eleverne får mulighed for at

- få kendskab til de vilkår og værdier, hjemmet har i samspillet mellem natur, kultur, samfund og historie
- forstå betydningen af anvendelsen af ressourcer for miljø, sundhed og livskvalitet
- opleve mad alle sanser i æstetisk og skabende virksomhed
- forholde sig kritisk og udvikle handlemuligheder i forhold til sammenhænge og problemstillinger i hverdagslivet.

Formål for faget.

Formålet med undervisningen i hjemkundskab er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, så de bliver i stand til at tage medansvar og udvise omsorg for den virksomhed, der finder sted i hjemmet, og at de opnår indsigt i de vilkår og værdier, dette livsområde har i samspil med natur og samfund.

Stk.2. Gennem praktiske, eksperimenterende og skabende opgaver får eleverne mulighed for sansemæssige og æstetiske oplevelser og for at udvikle selvværd og livsglæde, så de i fællesskab med andre og hver for sig får lyst til at og bliver i stand til at tage kritisk stilling og handle i hjem og samfund.

Stk.3. Gennem undervisningen fremmes elevernes forståelse af egen og andres kultur, som den kommer til udtryk i udførelsen af hjemmets opgaver, samt den betydning, anvendelsen af ressourcer

har for miljø, sundhed og livskvalitet. Undervisningen skal lægge op til at eleverne oplever værdien af et fællesskab og samarbejde, der bygger på ligeværd og tolerance.

Slutmål for faget.

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til

- vælge, sammensætte og tilberede enkle og forskellige typer af måltider
- sætte ord på sansemæssige oplevelser af måltidet
- vurdere retter og måltider ud fra sundheds- og smagskriterier
- anvende kostanbefalinger
- tilberede fødevarer efter grundlæggende madlavningsteknikker og –metoder
- bruge og vedligeholde redskaber, udstyr og tekniske hjælpemidler
- tage kritisk stilling som forbruger
- håndtere grundlæggende principper for almen køkken- og personlig hygiejne
- opbevare fødevarer korrekt
- forstå betydningen af vedligeholdelse, oprydning, rengøring og vask
- forklare hygiejnens betydning for sundhed og miljø.